Českosaské
ŠVÝCARSKO

Zážitky
v Českosaském Švýcarsku
2019/2020

www.ceskesvycarsko.cz

Affensteine

VÁŽENÍ ČTENÁŘI!

Vítám vás na stránkách nového čísla časopisu Zážitky v Českosaském Švýcarsku – a tím vás vlastně vítám i k nám, do krajiny našeho domova. My, kteří tu žijeme, známe krásy a jedinečnosti jednoho z nejkrásnějších koutů Česka a jsme na ně patřičně hrdi. A jak už to bývá, je-li někdo na něco opravdu hrdý, rád se pochlubí. Kraj mezi Tiskými stěnami a nejsevernějším bodem České republiky zahrnuje tři geografické celky – Českosaské Švýcarsko, České nizozemí (to je kraj skoro totožný s územím, které jsme zvyklí označovat jako Šluknovský výběžek) a Lužické hory, a to ještě na jihu zasahují do regionu, o kterém časopis pojednává, poslední kopce Českého středohoří. Každý z těchto celků je osobitý a nabízí krásy, o nichž vědí všichni, ale také místa, jež znají jen někteří. Dovolte nám tedy, abychom vám ukázali malebnost a půvab našeho kraje očima těch, kteří tu mají pevně zapuštěné kořeny. Vítejte u nás!

Zbyněk Linhart
předseda Správní rady o. p. s. České Švýcarsko,
senátor Parlamentu ČR za obvod Děčín

Slovo autora

Právě jsem se vrátil z toulek po kraji, který mám vepsaný v duši. Všechno, co jsem tu viděl a zažil, napsal jsem na stránky, jimiž budete za chvíli listovat. Udělal jsem to už posedmé a zase jsem našel spoustu krás, k jejichž poznání vás pozvu poprvé. Jako by tenhle kraj neměl dno, jako by se neustále měnil, jako by ve skalních městech, roklích, na plazivých loukách i lesnatých úbočích, v korytech potoků i na sluncem rozpálených vyhlídkách spala tajemství, která může člověk objevovat po celý život – a stejně je všechna nepozná. Málo se to ví, ale stránky, které vás čekají, jsou kouzelné. Až jimi budete listovat, zavřete na chvíli oči, zatajte dech, a slova vás přenesou na místa křehké a malebné krásy. Až kouzlo pomine, bude už jen na vás, obujete-li dobré boty a vydáte se zažít to, o čem jste před chvílí četli. Přeju vám šťastné toulání!

Rostislav Křivánek
autor textů

Redakční rada

Rostislav Křivánek

Dana Štefáčková

Jiří Rak

OBSAH

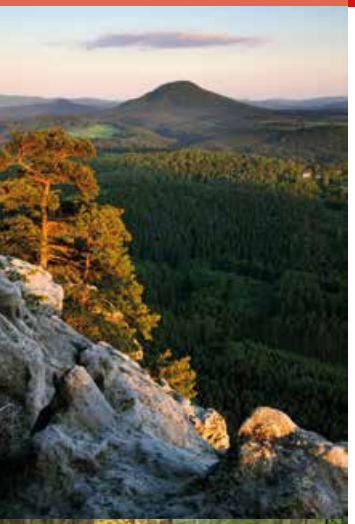

Do srdce Českého Švýcarska 6
Města bez domů 8
Bylinková kouzla na konci světa 10
Krásná Lípa – kolébka i průkopník turistiky 12
Za kouzlem tří pruhů 14
Nekončící obroda loretánská 16
Za lipovskými klenoty 17
Kdo může za kůrovce? aneb Už nebudu mlčet! 18
Svět je nejkrásnější z okna vlaku 20
Neznámý ráj 22
Pivo s rodokmenem v zimě v létě 24
Seníky plné přirozené pohody 25
Od vodopádů do Měsíčního údolí 26
Usedlost plná jistoty 27
Příběh Růžové zahrady 28
Zámek uprostřed města 29
Historické sídlo na Mandavě 30
Růžový život 32
Idylická bio vesnice plná zábavy i zdraví 34
Königstein – pevnost, která vypráví 35
Vláčky, láska na celý život 36
Gulliverem v kraji skalek a domečků 37
Bezstarostné toulky Českosaským Švýcarskem 38
Tiší svědkové rozdvojené víry 40
Na cestách s bezva rodinou 42
Úplně jiné spanilé jízdy 44
Kávová kultura v rodinné kavárně 46
Cukrárna plná (D)laskomin 47
Tam, kde šumí vodopád 48
Hotel na vrcholcích skal 49
Velmi hravá sedmdesátnice 50
Zážitek zaručen! 51
Ráj horolezců 51
Staré časy v Novém Světě 52
Po čertech návyková pekárna 53
Království bylin a vůní 54
Jak se bourají ploty 55
Ať půjdete kamkoli, užasnete 56

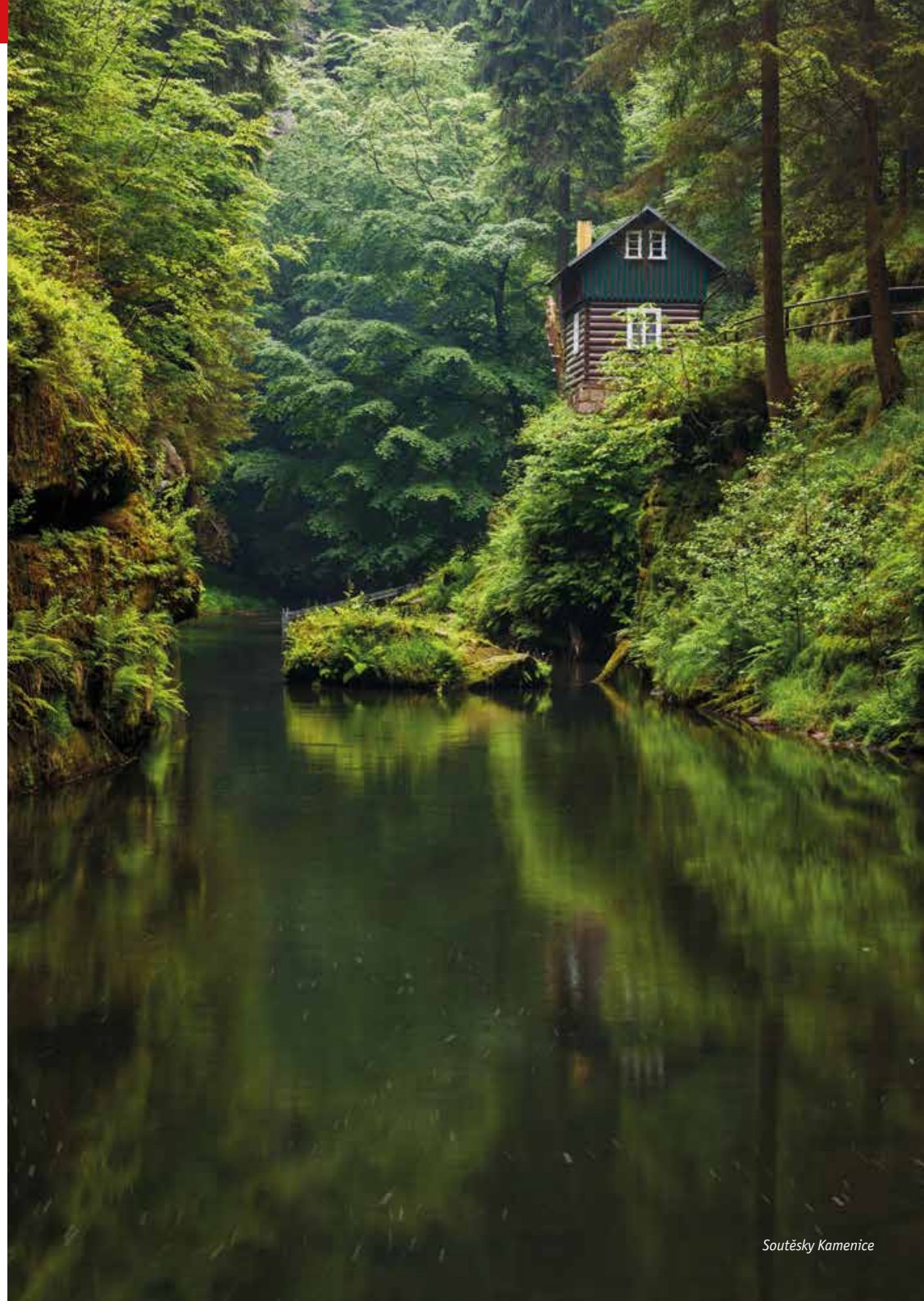

Soutěsky Kamenice

Výhled z Mariiny vyhlídky na Jetřichovice a Růžovský vrch

Bývalý Wormův hostinec

DO SRDCE ČESKÉHO ŠVÝCARSKA

Jako malý kluk jsem věděl, že existuje ráj. Soudil jsem tak podle řečí, které vedli rodiče, známí nebo sousedé… Když si chtěli udělat opravdu dobře, naplánovali výlet do **Jetřichovic**. Bylo to mystické místo, kam se všichni těšili, po návratu se rozplývali a už honem zase plánovali další výlet. Čas se překotil a mystika místa zůstala. Dnes mám Jetřichovice i jejich okolí prochozené do bezvědomí, a tak mohu klidně a s gustem doporučovat návrat do ráje, ze kterého nás andělé nikdy nevyhnali.

V čem je fenomén Jetřichovic? Je to skutečné srdce Českého Švýcarska. Půvabná víska s malebným kostelem napájená nejkrásnějším potokem, jaký znám, **Jetřichovickou Bělou** (kdo se podél něj vydá k Dolskému mlýnu, pochopí), chráněná masivem **Jetřichovických stěn** s proslulými vyhlídkami, strážená trpaslíky vytesanými do skály, přístupná úchvatným **Pavliným údolím** i do skály tesanou cestou, východiště neskutečně krásných výprav za tajemstvím **Dolského mlýna**, na kamennou příď **Šaunštejnu**, do vlídné náruče údolních **Všemil** – kamkoli se odtud vydáte, užasnete a budete se chtít vrátit. A přece nikdy nebudete moci prohlásit, že Jetřichovicko znáte. Pořád se tu něco proměňuje, objevují se nové cíle, nové zážitky. Co třeba?

Leporelo dávných příběhů

Tak hned v samém centru obce můžete navštívit expozici, jaká nemá a nemůže mít obdoby. V citlivě opravené budově někdejšího Wormova hostince teprve od roku 2018 láká návštěvníky **Leporelo Zadní země**. Pozve vás do něj Ferdinand Náhlík, takto lesní adjunkt knížete Kinského, a bude to hostitel nad jiné povolaný, neboť je autorem prvního česky psaného Průvodce po Českém Švýcarsku z roku 1864. Spolu s ním vstoupíte do historie obce, ale jinak, než jste zvyklí. Obklopí vás půvabné malované i prostorové kulisy a vy se ocitnete ve světě příběhů. Stanete tváří v tvář potulnému ptáčníkovi, navštívíte Dolský mlýn v době jeho největší slávy, usednete do školní lavice, setkáte se s kněžnou Kinskou… Otcem výtvarné podoby je kumštýř, jehož dílo ve zdejším kraji každý zná, kytlický malíř **Ivo Švejnoha**. S jeho obrázky a sochami se setkáte všude po Českém Švýcarsku – je autorem malovaných i řezbovaných informačních cedulí, úchvatné naučné stezky v **Srbské Kamenici**… Důstojní nástupci pana Náhlíka, báječní průvodci expozicí, vám odpovědí na každou otázku – zkrátka, nebude se vám odtud chtít.

Expozice Leporelo Zadní země

Na skalní hrad i tunelem k rybníku

Co dál? Nenechte si ujít výstup na **Falkenštejn**. Na léta velmi těžko přístupnou skálu s pozůstatky nedobytného hradu ze 14. století se teď dostanete velmi snadno. Byla tu zbudována schodiště i vyhlídkové terasy. Až po nich budete kráčet, všimněte si, že celá mohutná konstrukce je na skále doslova položena – nikde se nevrtalo do kamene, váš komfort tedy nebude na úkor chráněné přírody. Na Falkenštejn vás dovede žlutá značka z **Haťového dolu**. Až si projdete obě patra pozoruhodného skalního opevnění, sejdete po žluté do jiného místa dolu a přímo naproti vám se bude tyčit slavná **Skála ozvěny**. No, jen ji vyzkoušejte! Je pěkně okřičená, vždyť o ní psal už adjunkt Náhlík. Jetřichovice nabízejí i čtyři značené tak říkajíc obecní okruhy. První vás zavede do **Pfeiferova lesíku** korunovaného nově zpřístupněnou vyhlídkou **Treppenstein**, druhý obchází vrch **Čedičák** a vede i k vyhlídkovým lavičkám. Třetí okruh, zvaný **Kostelní**, stoupá od kříže Frahlochkreuz k **Rynarticím** bývalou kostelní stezkou a vrací se kolem oblíbené **Trpasličí skály** s možností vydat se po hřebeni přes udivující **Tesanou cestu**. A čtvrtý? Inu, ten je obzvláště doporučeníhodný. Ani ne čtyřkilometrový okruh **Pavlínka** vás dovede k idylickému lesnímu rybníku obkrouženému skalami. Projdete se dokonce tunelem – tesaným náhonem, jímž se přiváděla voda k nejstaršímu mlýnu na Jetřichovicku. Jeho majitelem byl jistý pan – to jméno neuhodnete – Müller! Po jeho ženě se jmenuje okruh, ale i celé okouzlující **Pavlino údolí**.

K Dutému kameni

Součástí Jetřichovic je i utěšená vesnice **Všemily**. Osobně doporučuju vydat se do ní přes **Všemilská folga**, po modré značce. Sejdete z nich přímo k největšímu divu obce, jednomu z nejmohutnějších skalních převisů v Česku, **Dutému kameni**. Je pozoruhodný tím, že do něj kdysi byl vestavěn dům, i tím, že ho dobrovolníci teprve nedávno vyčistili a osadili informačními panely (hádejte, kdo je výtvarně zpracovával…). Tatáž parta s přispěním obce doslova vzkřísila zdejší hřbitov proměněný léty zapomnění v sotva patrné hrbolky mezi stromy. Dnes je to důstojné pietní místo a stojí za to se k němu vydat. A to nemluvím o zdejší skalní kapli a podstávkových klenotech.

Ohleduplná turistika

Co bych vám tak o Jetřichovicích ještě řekl… Unesete malé moralizování? Zkuste si, až tu budete, na chvíli obout boty místních obyvatel. Představte si, že celá tahle vesnice je vlastně obývací pokoj, do kterého vás pozvali. Na takové návštěvě byste se nejspíš přezuli, způsobně se usadili a vůbec se chovali ohleduplně k hostitelům. Bohužel, tuhle představu většina návštěvníků nesdílí, a tak parkují, kde je napadne, a chovají se tu, jako by po jejich odjezdu měla přijít potopa. Co obci zbude, než vposledku zakázat stání v celé vsi, vymezit tři sběrná parkoviště a doufat, že to ti slušní turisté nebudou brát jako křivdu.

Falkenštejn

Víte, že…

… v Jetřichovicích je bankomat (což v okolí věru není běžné) a třeba i wi-fi zóny na vybraných autobusových zastávkách, díky kterým si krom jiného můžete na aplikaci „Kde je váš autobus“ zjistit, zda se vyplatí zaskočit si ještě „na jedno“?

Pavlino údolí

Schrammsteine

Víte, že...

*... se před několika lety zrodil nápad propojit všechna v úvodu zmiňovaná skalní města do národního produktu **„Pískovcová skalní města České republiky“**? Od Českosaského Švýcarska přes Český ráj až po Broumovsko a Litomyšlsko – celý ten skalními městy protkaný region by se pak stal jedním z nejzářivějších turistických magnetů Česka a otevřel se hledačům krásy z celého světa jako jeden jinde na světě nevídaný celek. Více na www.skalnimesta.cz.*

MĚSTA BEZ DOMŮ

Může existovat město, ve kterém nestojí jediný dům? Ale samozřejmě že ano. Skalní město, přece. Tenhle geomorfologický termín definuje úchvatná srocení skalních věží, stěn, bloků, bran, jehel, roklí i kaňonů. Po světě je jich mnoho, ale nikde ne v takové pestrosti, kráse a četnosti jako právě v oblasti začínající Českosaským Švýcarskem a končící až na Broumovsku. Na počátku byla jednolitá gigantická pískovcová deska České křídové pánve, kterou aktivita sopek narušila a rozlámala. Miliony let trvající eroze pak konala své – z lidského hlediska viděno – vrcholně umělecké dílo.

Jediné město s mnoha ulicemi

Tiské stěny, Pravčická brána, Schrammsteine, Bastei, Affensteine, soutěsky Kamenice, Jetřichovické stěny..., známá, úchvatná a hojně navštěvovaná skalní města. Podíváme-li se ale na celou oblast z výšky, budeme překvapeni. To, co jsme zvyklí chápat jako jednotlivá skalní města, je skalní město jediné. **Českosaské Švýcarsko**. Je načase začít ho vnímat jako celistvou oblast. Kdo totiž nezná saskou stranu, nemůže dost dobře pochopit tu českou, a naopak. Na okraji té fascinující krajiny, té gigantické skalní galerie jsou saské stolové hory jako předsunuté hlídky, jako strážní lodě. A nejsou to jen hory, jen kóty na mapě, jsou to spektakulární bludiště plná úžlabin a puklin vedoucích mezi stěnami, věžemi, jehlami... Ruku na srdce, kdo třeba dobře zná **Pfaffenstein** se slavnou skalní věží **Barbarine**? Kdo prozkoumal **Papststein, Gohrisch, Kaiserkrone, Zirkelstein, Velký a Malý Zschirnstein, Rauenstein**? A nesmíme zapomenout ani na dvojici důstojných a velebných strážců řeky Labe – **Königstein** (s vrcholovou pevností) a protější **Lilienstein.** Pomyslnou branou mezi nimi vplujeme do dalších čtvrtí neopakovatelného skalního města Českosaského Švýcarska. Jakoby spáry obrů rozedrané Schrammsteine, slavná kamenná bašta, tedy **Bastei**, oddělující kaňon Labe od mohutných roklí a skalních jam, rozlehlé a mimořádně členité Affensteine a další a další oblasti táhnoucí se na severu až k údolí Křinice a ještě dál, na jihu zase k Labi a přes Malý a Velký Winterberg do Čech, podmanivý osamělý masiv **Wintersteinu** s výhledy, které berou dech... Ne, nemá smysl sepisovat výčet, smysl má obout boty a jít do skal.

Kelchsteine (Kalichy) nedaleko Oybinu

Kyjovská skalní stezka

Do labyrintů, kolem stěn i do strží a roklin

Na české straně skalního velkoměsta všechno začíná na levém labském břehu ohromující hradbou **Tiských stěn**, za níž jsou ukryty dvě spleti křivolakých cest proplétajících se mezi věžemi a homolemi nezvyklých a fantastických tvarů. Hlavní třídou nezměrného skalního města je samozřejmě pableskující Labe obklopené do nebe šplhajícími stěnami **Labského kaňonu**. Za ním se do skalního masivu hladově zakousla říčka **Kamenice**, jejíž síla udiví každého. Už samo **Hřensko** u jejího ústí leží ve skalní puklině, a čím dál proti proudu řeky se vydáme, tím divukrásnější scenerie nás obklopí a doslova sevře, protože **soutěsky Kamenice** opravdu působí, jako by se po staletí tiše přibližovaly dvě velkolepé stěny a jen síla vody jim znemožňovala kamenné objetí a polibek. O něco výše pak skály excelují v mimořádně atraktivních srocenich a kohortách – **Stříbrné stěny**, které jako by filigránsky tesala ruka kameníkova do až titěrných detailů, solitérní kužely pod **Pravčickými vyhlídkami** jako zasmušilí titáni střežící klenot největší – **Pravčickou bránu**, jeden z divů světa, bránu bran, jíž prý andělé vstupují do nebe, **Křídelní stěny** zbrázděné jemným dekorem voštin... A to už se na křídlech sokolích vznášíme nad oblastí **Jetřichovic** a vidíme nekonečná skaliska ukrytá v lesích, hrdě vztyčenou příď zkamenělého korábu **Šaunštejnu**, krkolomnou skalní strž prudce spadající ke kamenickým břehům, k půvabnému **Dolskému mlýnu**, který zatvrzele odolává nekonečnému seriálu povodní přírodních i lidských, a před námi se tyčí palisáda **Jetřichovických stěn** korunovaná Velkým Ostrým, jak se dříve o mnoho trefněji jmenovala slavná **Mariina skála**, s mohutným zubem **Havraní skály** a ještěřím hřbetem nesoucím hřebenovou stezku přes Černou stěnu, překřtěnou na **Vilemíninu**, až k do nebe čnícímu ostrohu **Rudolfova kamene**. A zase údolí, stezky vyvzdorované na skále i hrdý **Falkenštejn** ukrytý ve stínu stěn. A odtud na sever další nekonečné moře kamenných domů a domečků, království stovek hlubokých dolů chráněné pečetí první zóny národního parku, do nějž jen tu a tam proniká barevná stužka turistické značky. A mysterium skalních čtvrtí krčících se mezi staletými stromy v okolí **Úzkých schodů** za **Tokání**, kam slunce proniká jen stěží a mech čalouní palouky i boky dřímajících skal... A zase na sever, ke stříbřité **Křinici**, do říše loupežnických hrádků, skalních převisů, jeskyní a zimních krajek ledopádů. Mám ten kraj v duši a možná jsem sám z pískovce vytesaný. A mohu-li vás pozvat – přijďte. Zavítejte do města bez domů, bloumejte ulicemi, šplhejte po střechách a žasněte, neboť takové krásy na modré planetě zase tolik nenajdete. A půjdete-li tiše, možná vám kolem hlavy proletí blankytně modrá raketa a vy zaslechnete ledňáčka, který zpívá: Vítejte v Českosaském Švýcarsku, městě starém jako Země sama.

Malý Pravčický kužel

Skalní hřib v Tisé

Terasa penzionu Kräuterbaude

Nationalpark Sächsische Schweiz Partner

BYLINKOVÁ KOUZLA NA KONCI SVĚTA

Až na úplné výspě Saského Švýcarska, na dohled od českých hranic, na samotě **mezi Saupsdorfem a Hinterhermsdorfem**, v místě, které jako by si Bůh šetřil sám pro sebe, na vysoké stráni, v obklíčení horskými loukami, s výhledy, ze kterých se tají dech, s výlety, které odtud vedou do všech světových stran, leží Kräuterbaude, Bylinková bouda. Podlehnuv názvu, čekal jsem útulnu nebo turistickou ubytovnu. Našel jsem vlídnost na dlani a penzion s pokoji vonícími bylinami a disponujícími standardem, který si nezadá s dobrými hotely. Našel jsem tichý ráj.

Prostě jen být a odpočívat

Ráno se vzbudíte a do oken vám zvědavě nakukují Mambo a Lennox, nejroztomilejší **lamy alpaky**, jaké jsem kdy viděl. Je to jejich zaměstnání – smějí se na hosty, vyrážejí s nimi na procházky, spásají trávu a spolu s králíky řádícími ve výběhu a miniprasátkem vytvářejí nezaměnitelný kolorit. Ať sem přijedete autem (je tu parking), na kole (k dispozici je **dobíječka na elektrokola**) nebo třeba na koni (je tu i **stáj k pronajmutí,** a nemáte-li koně, ve vsi vám je půjčí), koneckonců i pěšky můžete přijít, budete tu během chvíle jako doma. Ulehnete do kopřivy, měsíčku, pampelišky, růže, levandule, rozmarýnu, meduňky, tymiánu nebo heřmánku (tak se jmenují pokoje), a jakmile pocítíte hlad (ale stačí i chuť), běžte se nechat rozmazlovat. Vaří tu báječně. Dbají tu na to, abyste jedli nejprve očima, pak nosem a nakonec teprve ústy. Paní **Janet Hoffman**, manželka majitele „boudy“, je bylinkářka. No, přesněji **bylinková čarodějka**. Kromě toho, že byliny najdete skoro v každém jídle, můžete se s ní vydat po celou sezónu na **výlet za léčivými a divokými bylinami**. Personál (dvojjazyčný, mezi stoly poletují Němci i Češi) před vás postaví vybrané dobroty

– od kopřivové, česnekové nebo mrkvové polévky přes **bylinkové omelety** po **řízek** větší než talíř nebo **steak z divočáka**… Ať jste na maso, nebo vegan, tady hlady nebudete. Čepuje se tu krásnolipský **Falkenštejn**, mají tu báječný **BB cidre** z Rumburku, nalijí vám vlastní **bylinný likér i čaj**… K penzionu přiléhá malý park nad hlubokým údolím sloužící k relaxačnímu povalování a posedávání. Program? Výhledy, o jakých se vám ani nesnilo. A to prosím pěkně ještě není všechno! Brzy tu vzniknou i trekingové chatky. Pro turisty, cyklisty a jezdce na koních pak bude k dispozici jednoduchý a levný nocleh.

Cestou přátelství tam a zase zpátky

Určitě už jste si všimli, že Kräuterbaude ctí vzájemnost Sasů a Čechů. Za to ovšem může především **Heiko Hesse**, takto majitel penzionu, ale také dobrovolný strážce národního parku Saské Švýcarsko, který se už léta snaží zlepšit německo-české vztahy především v oblasti turistiky. Dost možná ho potkáte někde na trase mezi **Hinterhermsdorfem** a **Jetřichovicemi**, neboť právě on je průkopníkem a nadšeným propagátorem **Freundschaftsweg**, tedy **Cesty přátelství** vedoucí právě mezi těmito dvěma obcemi přes **Křinici** a po **České silnici**. Heiko má pro vás skvělý tip: pobuďte v Kräuterbaude, vyspěte se dorůžova a pak se po zmíněné cestě vydejte až do **Rynartic**. Tady se dá báječně přespat v **Zámečku** a druhý den se můžete vydat zase jinudy – po modré přes **Tokáň** až k **Vlčí desce**, přes Křinici k **Niedermühle** a odtud buď po žluté rovnou do Hinterhermsdorfu a dál na Kräuterbaude, nebo spektakulárnější cestou po červené do **úchvatné soutěsky Obere Schleuse**, kterou lze projet na pramičce (pozor – poslední jede v 16.30!) a pak lesem po modré ke stejným cílům. Okruh pochopitelně funguje i opačně – je to 18 km jeden den, 18 km druhý den, při cestě přes Obere Schleuse o tři kilometry dál.

Za úchvatnými výhledy i po Zlodějce

Okolí Hinterhermsdorfu je vůbec strhující – sama víska je považována za jednu z nejkrásnějších v Saském Švýcarsku a kromě už zmíněné soutěsky je turistickým magnetem i teprve dvacet let stará dřevěná rozhledna **Weifberg**. Ta je na trase dalšího zajímavého okruhu z Kräuterbaude – cesta pokračuje po žluté k malebnému **mikulášovickému koupališti**, které jako kdyby vypadlo z časů první republiky. Tady je skvělý nápad vydat se na prohlídku **Mikulášovic** s řadou pozoruhodných sakrálních památek (kostel sv. Mikuláše, trojboká kaple Nejsvětější Trojice, kaple Tří otců, Frühnerova či Wähnerova kaple), funkční a přístupnou hvězdárnou i malým muzeem nad informačním centrem. Pak zase zpět ke koupališti a po zelené na slavnou **Zlodějku**, po ní až k odbočce na **Wachberg** a pak na sám vrch toho jména, místo s kolosálními výhledy na celé Českosaské Švýcarsko. Nakonec přes **Saupsdorf** zpátky na Kräuterbaude. Sakumprásk nějakých 11 kilometrů půvabného putování.

Výlet za bylinkami…

Soutěsky Obere Schleuse

Víte, že…

… cokoli vás ještě zajímá, zjistíte na stránkách skrytých pod adresou www.kraeuterbaude.de? A že k hlubším informacím o nádherném okolí můžete využít dobrodiní turistických informačních středisek v Hinterhermsdorfu, Jetřichovicích i Mikulášovicích?

Dřevěná rozhledna na Weifbergu

Značkař v akci – současný předseda KČT Václav Hieke

KRÁSNÁ LÍPA – KOLÉBKA I PRŮKOPNÍK TURISTIKY

V každém čísle Zážitků už od jejich počátku byl alespoň jeden článek o Krásné Lípě. Přiznám se, že o ní píšu z duše rád, protože je to malé město s velkým srdcem. Pořád se tu něco děje, cosi vzniká, město se mění a rok od roku víc žije. Které jiné město se třemi a půl tisíci obyvateli má čtyři kavárny, čokolatérii, pivovar s restaurací, řemeslnou pekárnu, interaktivní expozici, velkorysý sportovní areál, luční bar, několik festivalů, pestrý kulturní život, úchvatné stavební památky...? A to se tu ještě chystá muzeum turistiky! Proč právě tady? Inu, krom toho, že je Krásná Lípa východní branou do Českého Švýcarska a leží na hranicích národního parku (který tu má své sídlo), a naopak západní branou Lužických hor, začala se před více než sto třiceti lety právě tady psát historie organizované turistiky celého regionu.

Od rozhledny přes značky k silnici a mostu

Druhá zářijová neděle roku 1885 se v **Krásné Lípě** nesla v obzvláště slavnostním tónu. V Německém domě (dnes hotel Beseda) na náměstí byl založen **Horský spolek pro nejsevernější Čechy**. Do jeho čela byl zvolen doktor **Johann Hille**, který spolku vládl pevnou rukou a invenčním mozkem až do své smrti, tedy plných čtyřicet let. Členové klubu se vzácně shodovali v tom, že právě jeho zásluhou se podařila většina aktivit spolku – a že jich tedy opravdu nebylo málo! Ke spolku se velmi rychle přidávaly další a další sekce, takže jeho působnost se postupně rozšířila po celém Českém nizozemí, ale také daleko do Lužických hor. Co vašnostové dělali? Pokud si myslíte, že se o nedělních odpolednách vydávali se špacírkou na procházku, hrubě se mýlíte. Dokázali vzít za práci a k tomu byli nadmíru zdatní v získávání peněz, takže budovali rozhledny (první už v roce 1889 na **Vlčí hoře,** další na **Jedlové, Dymníku, Hrádku**...), značili, budovali a opravovali cesty, stavěli útulny, turistické chaty, ale i restaurace a koupaliště (ve **Velkém Šenově**, ve **Svoru**, v **Kyjově**...), kreslili mapy. Navraceli do života svých současníků zvyky předků – třeba tradiční slavnosti letního slunovratu, ale iniciovali i vznik cest a mostů – třeba silnice dodnes vedoucí **Kyjovským údolím**, po níž jezdíval autobus až do Drážďan, a to i kolem slavného **Turistického mostu** vybudovaného právě Horským spolkem. Když v roce 1925 po čtyřiceti letech činnosti bilancovali, bylo už na území činnosti spolku 1037 kilometrů značených cest s 2346 ukazateli, spolek měl 23 sekcí, ve kterých pracovalo na čtyři tisíce členů! Když pak v roce 1925 milovaný a ctěný předseda doktor Hille zemřel, byla ještě téhož roku na skalní stěnu v Kyjovském údolí umístěna jeho pamětní deska. A jakkoli by se to mohlo zdát vzhledem k tragickému chodu dějin v Sudetech nepravděpodobné, zdobí skálu i dnes.

Rozhledna na Vlčí hoře

Johann Hille

Pokračovatelé se činí aneb Chystá se jedinečná stezka

Nebylo to ale samo sebou. Nejprve musel v roce 1981 vzniknout **Klub českých turistů Krásná Lípa**, který, ačkoli není de jure nástupcem spolku, fakticky na jeho tradici navazuje. Vytvoření a umístění kopie pamětní desky doktora Hilleho (tu původní po válce rozstříleli pohraničníci) bylo velmi symbolickým, ale zdaleka ne jediným uctěním památky průkopníků turismu. Krásnolipští turisté, vedení už bezmála také čtyřicet let obětavým předsedou **Václavem Hiekem,** jdou ve stopách svých předchůdců, značí cesty staré i nové, spravují a provozují rozhledny na Vlčí hoře a Dymníku, kultivovali okolí **pramenů Křinice** a turisticky je zpřístupnili, proznačili oblíbenou stezku skalami nad Kyjovským údolím, jdou od brigády k brigádě, opravují cesty, kapličky, pečují o studánky... Stopa se neztrácí. Prapor turistů hrdě vlaje i v jednadvacátém století. Zatím poslední aktivitou KČT Krásná Lípa je pozoruhodná **turistická cesta pro vozíčkáře** okolím města. Ve spolupráci s městem vzniká do značné míry průkopnické dílo, totiž certifikovaná vozíčkářská trasa. Těch u nás moc není – v Česku jen osm, v Ústeckém kraji ani jedna. Co to znamená certifikovaná? Prověřená, prozkoušená a označená – vozíčkářské cesty se klasifikují podobně jako lyžařské sjezdovky – od modré po černou podle náročnosti. Ta zdejší bude **červená**, takže středně náročná, s dopomocí ale bez problémů průjezdná. Maminky s kočárky a starší lidi, kteří jsou rádi, vědí-li, že je na výletě nečekají zrádné překážky, nemusím přesvědčovat, že stezka nebude jen pro fyzicky hendikepované. A kudy vede? No, to je právě to nejlepší! Stezka vlastně otevře turistům místa, kam se zatím moc nechodilo. Jde o zhruba devítikilometrový okruh k **Velkému rybníku** s možností pokračovat po spojce až do **Jiřetína pod Jedlovou** – ta je zhruba pětikilometrová. Z Krásné Lípy vede po Hraniční cestě přes louky s nádhernými výhledy na Vlčí horu, Dymník i panorama Lužických hor, pak Štěrkovou alejí – s krátkou odbočkou k pramenům Křinice, kolem někdejšího křížku a mariánského sloupu (ambicí klubu je památky rekonstruovat, jakkoli se dochovaly jen fotografie!) až k úchvatné přírodní rezervaci Velkého rybníka (důležitá ornitologická lokalita – jeřábi, volavky, potápky, rákosníci, čápi, ale i orli mořští!) a buď zpět po loukách na kraj Krásné Lípy, nebo po zmíněné spojce přes **Horní Podluží** do Jiřetína.

Členové Horského spolku pro nejsevernější Čechy

Víte, že...

*... krásnolipští turisté opravili díky sbírce mezi lidmi a desítkám brigád svých členů pozoruhodnou a netradiční dřevěnou lesní **kapli sv. Anny v Dlouhém Dole**, ke které vede nově proznačená cesta (viz str. 14–15)? A že hrob Johanna Hilleho najdete na hřbitově v Krásném Buku, nedaleko zříceniny hradu?*

Rozhledna Dymník

Vlčí hora

ZA KOUZLEM TŘÍ PRUHŮ

Dva bílé pruhy a mezi nimi jeden barevný. Turistická značka, která v těchto dnech slaví 130. narozeniny, fenomén, jenž nás proslavil po celém světě. V Česku už je proznačeno přes 45 000 km pěších tras. Takovou hustotu značených cest nemá žádná jiná země na planetě. A to síť pořád ještě utěšeně houstne! Pojďte, vydáme se zjistit, o jaké **nově proznačené cesty** zhoustla v oblasti Českosaského Švýcarska.

Dlouhým Dolem do okolí Krásné Lípy

Kaplička sv. Anny

Okolí **Krásné Lípy** je členité, pestré, bohaté na daleké výhledy i utěšené scenerie. Už dávno je protkáno mnoha značenými cestami, jimž vévodí slavná **Köglerova stezka**. Teď síť cest ještě zhoustla o dva čerstvé, velmi atraktivní úseky. Obě nové značky se protínají v **Dlouhém Dole**, my se ale nejprve vydáme do **Vlčí Hory**, malebné vísky pod stejnojmenným kopcem korunovaným rozhlednou. Tady, kousek od **kaple Panny Marie Karmelské**, pramení nová modrá. Nechme se jí unášet a za nádherných pohledů na **panorama Lužických hor** projděme kolem podstávkové chalupy, která kdysi patřila legendárnímu erclotru a rabiátu Rašauerovi, kouzelnými lesy svažitě dolů, míjejíce rekonstruovanou dřevěnou lesní **kapličku sv. Anny,** do Dlouhého Dolu. Zažijete tu překvapení. Přes nevelkou nadmořskou výšku jsou zdejší scenerie i výhledy jedním slovem horské, panorama Lužických hor se tu doslova vznáší nad roklemi zadního Českého Švýcarska. Proti proudu **Křinice**, krajem lesa pak dojdeme až do **Krásného Buku**, abychom se tu vydali do svahu a kolem originálního **Lučního baru** (kde se lze občerstvit, vykoupat v jezírku či sudu, přespat na louce a zaplatit podle uvážení do kasičky) pokračovali živoucím skanzenem podstávkových domů v krásnolipské čtvrti **Kamenná Horka** a za neustálých výhledů prošli pak lesem kolem **studánky Hanička** až na **Maškův vrch** a oblíbenou vyhlídku **Karlova výšina**. Pod **Kočičí skálou** pak přesedláme na páteřní červenou značku. Druhý nováček mezi značkami, žlutá, vede ze **Sněžné** kolem pozoruhodného a idylického poutního **kostelíka Panny Marie Sněžné** do **Dlouhého Dolu**. Tady protne už řečenou modrou a přes **Bělidla** spěchá k bývalému **Dixovu mlýnu** na kraji **Kyjovského údolí**, na chvíli se spojí s Köglerovou stezkou a u kyjovského kravína doplní stávající žlutou vedoucí přes Kamennou Horku do Krásné Lípy, která turistům slouží už mnoho let. Modrá vydá na 10,5 a žlutá zase na 6 kilometrů.

Přes kozí ráj ke středověkému mlýnu

U železniční stanice v **Horní Poustevně** začíná nová zelená značka. Je přeshraniční a provede nás obcí a u nádherně rekonstruovaného a bohatě zdobeného **Hentschelova kříže** nás vybídne k mírnému stoupání k odbočce na vrch, který sice v mapě najdete jako Postevníka, ale tady mu nikdo neřekne jinak než **Špičák**. Vystoupat na něj je skvělý nápad, už kvůli vrcholovému kříži, ale především za účelem velmi krásného výhledu do krajiny **Českého nizozemí** i do **Horní Lužice**, kam nás cesta povede dál. Nejprve ale na okraji **Nové Vísky** potkáme místo, kde zvířata žijí v dokonalém souladu s lidmi. Zdejší **kozí farma manželů Malinových** je příjemným zastavením s možností koupit si tu skvělé produkty z kozího mléka, především vyhlášené sýry. Pak už nás čeká cesta k hraniční čáře, kde značka sice končí, ale navazuje na ni saská zelená, která nás útěšnou zvlněnou krajinou mezi ostrůvky lesů a polí dovede až do malebné obce **Langburkersdorf**. Její dominantou je renesanční zámek, ve kterém se konají svatby a slavnosti. Pro nás bude ještě zajímavější středověký mlýn **Hofmühle**, který si udržel vzhled typického švýcarského domu z konce 19. století a je v něm instalována veskrze půvabná expozice venkovského života. Sakumprásk nějakých 7 km.

Kozí farma

Kolem Klopotského vodpádu na stolové hory

Skvělou zprávou pro milovníky saských stolových hor je žluté proznačení cesty z **Dolního Žlebu** proti proudu **Klopotského potoka**. Poté, co se necháme omámit tři metry vysokým vodopádem, kráčíme po ní, sledujíce státní hranici, až k rozcestníku, který nám otevře také žlutě značenou cestu na saském území. Ta je na zážitky a především výhledy mimořádně bohatá. Jejím dobrodiním vystoupáme na nejvyšší a nejnižší stolovou horu – **Grosser Zschirnstein** a **Zirkelstein**, abychom pak skalnatým svahem nad údolím Labe sestoupali až do Schöny, odkud se přívozem pohodlně dostaneme do **Hřenska**, nebo se vlakem vrátíme do výchozího místa. Je to zdatných 16 km s výrazným převýšením – celodenní výlet jako hrom!

Krásným Pryskem, pomalu i tryskem

Teď se vydáme do první obce Lužických hor, do protáhlého a mámivě krásného **Prysku**. Okruh kolem obce vedoucí po okolních vrších včetně spektakulárního **Středního vrchu** už ze Zážitků dobře znáte. Když jsem o něm psal naposledy, byla tahle 9 km dlouhá cesta značena jen nadšenci z obce. Dnes je proznačena důvěrně známým modrým pruhem mezi dvěma bílými. Prysk má ale i další zajímavou novou značku, totiž zelenou, vedoucí z **Horní Kamenice** (místní část **České Kamenice**) kolem málo známého, ale úchvatného skalního útvaru **Hrnčíř** až do středu obce (a dál pak přes **Šenovský vrch** k **Panské skále**), aby tu na ni navázala místní **Meixnerova stezka** běžící malebnou obcí až na dohled nádherného barokního **kostela sv. Petra a Pavla**. Celkem 5 km.

Klopotský vodopád

Špičák

Víte, že...

... červené turistické značky bývají nejdůležitější v dané oblasti, jsou často dálkové, hřebenové či páteřní, zatímco modré jsou spíše regionální, zelené místní a žluté zase spojky, které doplňují a propojují síť cest?

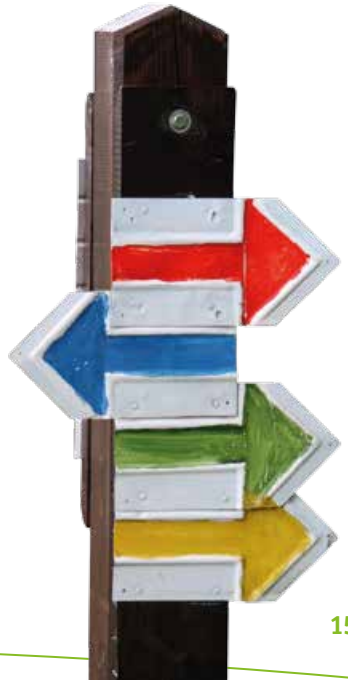

Loreta

NEKONČÍCÍ OBRODA LORETÁNSKÁ

Rumburská loreta je místem, kde se už jedenadvacet let daří navazovat na někdejší zázraky černé Matky Boží. Zázraky zcela současné, neboť je tolik vzácných budov, které mají úžasný příběh i staletého ducha, a přece nenávratně mizí z našich životů. Tady tomu tak není. Loreta povstala z ruin a je ozdobou nejen města, ale i celé země.

Chvála cílevědomosti

Mě osobně na dobrých duších Lorety Kláře Mágrové a pateru Josefu Kujanovi nejvíc baví, že nestavějí vzdušné zámky. Co řeknou, to se stane – a nikdo už neví, jak obrovské úsilí nevelké skupiny lidí za tím je. Kdybych sem přijel každý měsíc, vždycky tu objevím něco nového, opraveného, s láskou navráceného životu. Největší proměnou prošel **ambit** obklopující **Svatou chýši**. Proměna chodeb, rohových kaplí i **Svatých schodů** bere dech. Nedávno byla dokončena obnova dekorativní výzdoby západní chodby. Vrátily se i rekonstruované obrazy **křížové cesty** od Josefa Maschkeho. Úplně nejčerstvější novinkou ale je otevření velmi působivé stálé expozice o **historii Rumburské lorety**. Tři sta let staré barokní mariánské poutní místo je tu představeno na velkoformátových fotografiích a obsahuje i řadu interaktivních a herních prvků, které strhnou děti i dospělé. Uvidíte tu stavební plány i zatím nepublikovaná vyobrazení.

Expozice, která baví

Část expozice je věnována osobnostem donátorů stavby, knížatům z rodu Liechtensteinů Antonu Floriánovi a Josefu Václavovi, jiná zase pozoruhodnému sochaři Franzi Bienerovi. Seznámíte se s loretánskou legendou, budete luštit RGB obrázky s detaily z loretánské kaple, sestavovat velkoformátové kostky zobrazující historii odívání a hravou formou zjistíte, jak je to vlastně s liturgickými barvami užívanými v Loretě během církevního roku. Navíc si prohlédnete i autentický hodinový stroj z věže Lorety. Ten poháníval zvonkohru, která se bohužel nedochovala, nicméně tóny zvonků i tak dotvářejí ambient výstavy. Když k tomu přidáte už dříve otevřenou stálou **Expozici církevního umění Šluknovska** s aktualizovanými panely o křížových cestách v **Českém nizozemí** a prohlídku Lorety si zpestříte třeba večerní procházkou při světle svic a pochodní, případně se necháte provést i po technickém zázemí Lorety, vyjde vám velkolepý součet zážitků.

Osobní poznámka autorova

*Dovolte, abych vás jménem svým i jménem kreslíře a výtvarníka Petra Herolda pozval do Rumburské lorety na výstavu našich komiksů **Pověsti a příběhy poutních míst Šluknovska**, která několik let putovala, aby natrvalo zakotvila tam, kde vznikla.*

www.loretarumburk.cz

Výstava komiksů v Loretě

ZA LIPOVSKÝMI KLENOTY

Kdo chce poznat a pochopit duši **Českého nizozemí**, zadumané zvlněné krajiny mezi **Lobendavou** a **Cvikovem**, měl by se vydat do **Lipové**. A až sem dorazí, měl by se vydat rovnou k nejkrásnějšímu domu v obci, bezmála tři sta let staré podstávkové budově, kterou vystavěl místní usedlík Zacharias Hoffmann, nejvýznamnější barokní stavitel široko daleko (stavěl kostely, kaple, dokonce klášter a lipovský zámek...). Proč? Dům, kde se bydlelo a bývalo tu i holičství a hokynářství, byl v roce 2015 nákladně a velmi pietně rekonstruován a dnes je v něm **galerie, muzeum** a především **informační centrum** otevřené v zimě v létě sedm dní v týdnu.

Ukázkový podstávkový dům s infocentrem

Tady vám komfortně poradí, vybaví vás mapkami a letáky, a dokonce vám půjčí klíče a leckam s vámi i zajdou. Kam? Tak třeba do nádherného barokního **kostela sv. Šimona a Judy** dostavěného v roce 1695 a velkoryse opraveného o tři sta dvacet let později. Chrám slouží původnímu účelu, ale své akce tu pořádá i místní komunita. Na půdě kostela je navíc instalována zajímavá **expozice**. Rozhodně doporučuji důkladně si prohlédnout sochy modlících se andělů na hlavním oltáři. Jde o nádherná díla dvorního sochaře Království saského, českého Němce **Franze Pettricha**. V „Íčku" vás rádi vybaví i klíči od nově a z gruntu opravené kaple v nedalekém **Liščí** a přidají vám k tomu i mapku, díky které budete moci procourat jinou sympatickou aktivitu Lipováků – dvě desítky opravených drobných sakrálních památek – křížků, obrazů i soch – a navíc se zastavit u několika památných stromů.

Opravená kaple v Liščí

Kolem bobří hráze

Kdo Lipovou znáte, asi už čekáte, kdy přijde řeč na středobod obce, **salmovský zámek**, respektive jeho zříceninu, kterou se snaží zachránit nadace Via Tempora Nova. Zatím se podařilo výrazně kultivovat zámecký park, který se stal oblíbeným místem procházek. Na druhé straně zámku třpytí se hladina **Zámeckého rybníka**. Po jeho hrázi se můžete vydat na vrch **Jáchym**, kde utěšeně proběhla obnova **křížové cesty** a chystá se i rekonstrukce **kaple sv. Jáchyma**. My ale ještě zůstaňme na hrázi a pojďme prozkoumat okolí rybníka dobrodiním nově proznačené **naučné stezky**. Ze sedmi tabulí se dozvíte leccos o zdejší fauně i flóře, potěšíte se pohledem na bělostné lekníny i křehké květy ďáblíků, napijete se vody z **Dědovy studánky** a především – budete svědky bobří stavební činnosti. A při troše štěstí na zdejším bobrovišti možná zastihnete i jeho obyvatele. Nádherná dvouapůlkilometrová procházka.

Dědova studánka

Víte, že...

*... se až do dnešních dnů dochovala **Wehrsdorfská kostelní stezka** spojující Trojiční kostel v saském **Wehrsdorfu** a lipovský svatostánek sv. Šimona a Judy?*

Lýkožrout smrkový (laicky se mu říká kůrovec), vědecké jméno: Ips typographus

Nejstarší smrk v národním parku

KDO MŮŽE ZA KŮROVCE? ANEB UŽ NEBUDU MLČET!

Dovolte, abych se představil. Mé jméno je lýkožrout smrkový, ale nikdo mi už dlouhá léta neřekne jinak než kůrovec. Žiju v evropských lesích už tisíce let, ale takovou legraci jako vloni, tak to jsem ještě nezažil. Lidi, vy jste tak zábavná forma života, fakt... Co já o sobě poslední léta všechno slyšel... Nejnovější hit je, že národní parky a konkrétně třeba NP České Švýcarsko, můžou za rozšíření mé populace. Koho taková pitomost napadne, to mi tedy řekněte! Myslím, že by bylo načase, abych se do těch lidských debat vložil i já a uvedl to na pravou míru.

Od mnišky k vichřicím a vedrům

Já jsem prosím celkem mírumilovný a dá se se mnou docela dobře vyjít. Zdravý smrk v mírném klimatu se mi povětšinou ubrání. Jsou ale roky, kdy – a to nezastírám – mě to popadne a já žeru jak nezavřený. To pěkně prosím úplně stačí, když lesem proletí dvě tři vichřice a nechají vyvrácené a zlámané stromy. A když se k tomu ještě přidá počasí, jaké bylo tuhle, tak to mě nikdo neudrží. Hele – od dubna třicetistupňová vedra, sucho až do konce podzimu... Já stihnul za rok vyvést hnedle tři generace! A všichni žrali, co to šlo. V podstatě výhradně smrky, ty nám prostě chutnají. A vy prej, že národní park... Víte, co oni proti nám všechno dělají? Před dvaceti lety, když národní park České Švýcarsko vznikl, byli všichni celí pryč z unikátní krajiny pískovcových skal a výjimečných biotopů. Jen některým ale došlo, že lesy, které tu jsou, jsou něco jako časovaná bomba. Když se totiž zhruba před sto lety přemnožila kolegyně bekyně mniška, odumřely stromy na obrovských plochách a musely se vykácet. Kdybyste viděli, jak to vypadalo třeba kolem **Gabrieliny stezky**! Tam nezůstal jediný strom, jen holé skály. No, a lidi se tehdy rozhodli, k naší velké radosti samozřejmě, že vysázejí stromy nové – a to sice smrky, které sem ovšem původně vůbec nepatřily, ty rostly jen v hlubokých roklích. Takže tu teď, po sto letech, vesele rostou nekonečné zástupy smrků, které jsou ještě ke všemu všechny stejně staré. Stejnověké monokultury tomu říkají ti ustaraní strážci národního parku. A to je pro nás prostě ráj! To my jednoduše žerem! Lidi z národního parku dělali, co mohli. Za dvacet let nevysadili jediný smrk, naopak je káceli, prosvětlovali les, vysazovali původní dřeviny, hlavně jedle bělokoré a buky, snažili se krajině vrátit původní podobu – a taky se jim to na zhruba čtvrtině rozlohy parku podařilo! No, a celou tu dobu se děsili, že přijde rok, jako byl ten, co mu říkáte 2018. Kdoví, možná kdyby nepřišlo vedro ruku v ruce s vichřicemi, třeba by to stihli za nějakých dalších čtyřicet padesát let dokončit. Ale – nestihli! A z toho já mám, račte prominout, mimořádnou radost!

Gabrielina stezka ve 30. letech minulého století po mniškové kalamitě

Život si vždycky najde cestu

Je mi jich skoro až líto, ale to víte, nakrmit rodinu je hlavní. Jim teď nezbude než kácet – hlavně na hranicích parku, tam, kde lesy přecházejí do lesů obecních a státních, abych se co nejméně šířil, a taky kolem turistických cest, aby odumírající stromy nepadaly lidem na hlavy. V první zóně se kácet nebude, jednak to zákon zakazuje a potom – ono by to stejně k ničemu nebylo. Suché stromy nás totiž už nezajímají. My se odstěhujeme a ony odumřou. Jo, to mě taky baví, jak si vy lidi myslíte, že když je někde spousta suchých stromů, tak že tam je mrtvo. Kdybyste byli velcí jako já, viděli byste ten cvrkot dole – hmyzáci, rostliny, houby, semena... Tak třeba houby – ty jsou vždycky všude první, vážně. Když tehdy shořel skoro celý les na Havraním vrchu u Jetřichovic, lomili lidi rukama a že se to jako má vykácet. No to by tomu dali! Každý sebemenší deštík by spláchnul další a další hlínu a oni by nakonec museli dělat terásky a tahat tam hlínu v nůších jako zastara. Nakonec se to nechalo bez zásahu a pod požářištěm se rozjel úplně přirozený proces . A jděte se tam teď, třináct let po požáru, podívat! Už tři týdny po požáru tam byly první houby a do tří měsíců se jich tu roztahovalo na třináct druhů. Pak přišly mechy a kapradiny, keře i stromy – břízy, osiky, buky, javory, borovice, vrátily se květiny – náprstník, starček, pampeliška, začal růst vřes, borůvky. A živo jak tu je! Kdepak, život si vždycky najde cestu. Tedy, ne že by to kácení nemělo i některé výhody – vzniknou třeba úplně nové výhledy. A na ty si vy náramně potrpíte, myslím hlavně vás, co nosíte baťůžky a hledáte barevné pruhy na kmenech stromů, abyste věděli, kudy jít, jak jsem pochopil. Tak třeba ze silnice, která vede z Hřenska na Mezní Louku, je v jednom místě najednou vidět na Pravčickou bránu! Nemyslete, já při obědě pod kůrou leccos zaslechnu, oni lidi jsou náramně užvanění. Tak než zase povedete učené disputace nebo naopak vášnivé hospodské debaty o tom, kdo za co může, zajděte na kus řeči do lesa. Nemějte pocit, že bez vás by to nešlo. Šlo, tím si buďte jisti. Trochu víc pokory, lidi. Váš kůrovec.

Typické požerky lýkožrouta smrkového

Pohled z Rudolfova kamene na kopec Koliště

DRÁHA
národního parku

Nationalpark-
BAHN

SVĚT JE NEJKRÁSNĚJŠÍ Z OKNA VLAKU

Svět se vyvíjí a nezadržitelně z něj mizí mnoho zážitků a pocitů, které ještě nedávno byly úplně běžné. Zlenivěli jsme a uzavřeli se. Komunikujeme prostřednictvím displejů. Cestujeme v komfortu svých aut. Je možné, že cit pro romantiku, pro medově tekoucí čas i pro prožívání dnů v lidské tlupě a ve zcela nevirtuální realitě zmizel? Já myslím, že ne. A dokonce vůbec není těžké takového zážitku si dopřát. Někdy stačí maličkost. Třeba nechat auto doma, nastoupit do vlaku a jet. Na jednu takovou jízdu vás zvu, protože „Na první nástupiště právě přijel vlak **Dráhy národního parku**. Nastupovat!“.

Sedíte a díváte se. Povídáte si. Žádné starosti, žádné vztekání se řízením. Dokonalejší obrazovku, než je okno jedoucího vlaku, ještě nikdo nevynalezl. Za okny defilují do nebe šplhající kolmé stěny **Labského kaňonu**, z kučeravých lesů vystrkují zvědavé hlavy skalní věže, z ranní mlhy se dere ke slunci rozdrásaný masiv **Schrammsteine**... Pod náspem pospávají podstávkové domky a domečky, jako bychom byli součástí malebné modelové železnice, z náručí městeček vykukují věže kostelíků, mosty nás přenášejí přes potoky a říčky, noříme se do hlubokých lesů, ze kterých na obzoru startují rakety rozhleden... **Dráha národního parku** je jako kouzelný létající koberec. Po libosti vystoupíte a vydáte se na výlet. Možná na okružní cestu, abyste na stejné stanici nastoupili do pozdějšího spoje, ale možná také od nádraží k nádraží přes kopce, vyhlídky, louky a rokle. Možností je nepřeberně. Na dosah máte všechny magnety dvou národních parků – toho saského i toho českého – a tří chráněných krajinných oblastí – **Labských pískovců**, západních **Lužických hor** i severní výspy **Českého středohoří**. To všechno je možné díky třem vzájemně propojeným páteřním tratím. Pojďme si je představit.

Tři tratě, jeden okruh

Z Děčína podél Labe přes **Bad Schandau, Sebnitz, Mikulášovice** a **Šluknov** do **Rumburka** trať slyší na jméno **U28**. Z jejích stanic a nádraží je snadno dosažitelná **Pravčická brána, soutěsky Kamenice, saské stolové hory, Schrammsteine i Affensteine, Kuhstall, Malerweg**, křížové cesty Českého nizozemí, zámek ve Šluknově i Rumburská loreta. Stačí prostě vystoupit a jít. A žádný strach – vlaky tu jezdí po celý rok, takže vypravit se sem můžete i v zimě, kdy je Českosaské Švýcarsko úplně jiné, klidnější, zamyšlené, černobílé a nesmírně malebné. Celoroční provoz je i na trati **U8** spojující **Rumburk, Krásnou Lípu, Rybniště, Chřibskou, Jedlovou, Kytlice, Českou Kamenici** a **Děčín**. Tady vás čeká úplně jiná krajina, první kopce Lužických hor s blízkou **Karlovou výšinou** i **Malým Stožcem**, romantické nádražíčko pod Jedlovou, na kterou se vydat je opojné, zvláště protáhnete-li si výlet až na **Tolštejn**, a především pak utěšené a půvabné údolí říčky **Kamenice** s vesničkami rozeběhlými do strání a kopců i odpočívajícími v nivách řeky, idylické Kytlice, zasněné **Mlýny**, ohromující stěnou chráněný **Pustý zámek**, historická **Česká Kamenice** se všemi svými pozoruhodnými památkami v čele s **poutní kaplí Narození Panny Marie, Bratrským oltářem** i pověstmi opředenou **Jehlou**... Třetí trasa, **U27**, má vysloveně turistický charakter a je v provozu od jara do podzimu o víkendech a v době hlavních prázdnin pak už denně. Až v Mikulášovicích na tuhle trať přesednete, budete mít ze dvou dalších mikulášovických stanic možnost nádherných výletů k rozhlednám **Tanečnice** i **Weifberg**, k soutěskám **Obere Schleuse** i do skal **Zadního Saského Švýcarska**, z Brtníků pak do **Kyjovského údolí** říčky **Křinice**, z Panského na rozhlednu na **Vlčí hoře** a svou pohostinnou náruč vám otevře i východní brána do Českého Švýcarska Krásná Lípa.

Vlakem napříč Saským...

... i Českým Švýcarskem

Výlety a pivo bez výčitek

Tahle dráha má dokonce už i svá nádraží. Nemyslete si, to není jen tak získat titul **Nádraží Dráhy národního parku**! Musíte cestujícím nabízet nadstandardní služby, především ty zaměřené na komfort turistů – obchůdky, informační centra, expozice, půjčovny kol nebo třeba restauraci, bankomat či dokonce poštu. Zatím vyhověla tři nádraží – v Bad Schandau, Sebnitzi a Děčíně. Krásná Lípa nádraží rekonstruuje a dovybavuje tak, aby tenhle hrdý titul mohla nosit v nejbližší době. Tak co, už jste rozhodnuti vydat se za zážitky vlakem? Já si to užívám mocnými doušky už od vzniku Dráhy národního parku. Ne že bych chtěl propagovat holdování alkoholu, ale dát si bez zábran jedno krásně orosené a zahnat tak žízeň z výletu, to má hodně do sebe. Nejvíc mě ale baví možnosti výletů. Vzhledem k velmi dobrému rozprostření spojů do celého dne je to vážně komfortní – můžu si naordinovat celodenní túru a vím, že večer v pohodě nasednu do vlaku a pojedu, kam potřebuju. A dokonce za jediný den stihnu výlety i tři – vlak mě vždycky popoveze k východišti toho dalšího. Kdo je schopný dobré logistiky, může procourat oba národní parky i nádherná místa dalších oblastí křížem kráž a spolehnout se jen a jen na vlak. Když si k tomu přičtete ještě mimořádně dobře fungující síť autobusové, cyklobusové a lodní dopravy, vážně nechápu, kdo se ještě chce nervovat hledáním parkovacího místa ve Hřensku, v Bad Schandau či v Jetřichovicích a především – kdo má to svědomí vozit do nádherné a chráněné přírody smrad a zplodiny.

Víte, že...

*... na stránkách **www.drahanp.cz** najdete přes 100 tipů na pěší i cyklistické výlety ze stanic Dráhy národního parku? A že se tu dozvíte i všechno o jízdních řádech a jízdenkách?*

Děčínský Sněžník

NEZNÁMÝ RÁJ

Existuje jedna prastará finta, jak si užít turisticky nejatraktivnější místa na planetě jinak, do hloubky a velmi privátně: vydat se tam v době, kdy se ostatní soustředí na něco jiného. Vyrazit si v plné sezóně na Pravčickou bránu nebo do soutěsek Kamenice se poslední dobou, co se dá dělat, trochu podobá účasti v masové demonstraci. A přece tudy můžete okouzleně procházet úplně sami, přece tu můžete zažít atmosféru, o které většina lidí nemá ani tušení. Stačí přijet v době, kdy ostatní obrážejí lyžařská střediska nebo létají za sluncem k moři. Zima je tu klidná, tichá a divukrásná. A jenom vaše.

Neodolatelné toulky spící krajinou

Říkáte si, co ale v zimě v oblasti, která je celá nastavena na letní sezónu? Nebude tam bezedná nuda? Nebude. Pojďte, podíváme se spolu, co všechno se tu dá zažít a podniknout. Myslím, že na konci článku už si žádné podobné otázky klást nebudete. Začněme tím nejpodstatnějším – úchvatnou přírodou. Krajina, která poztrácela barvy, má v sobě zvláštní tajemství. Projít si zasněžené skalní město v labyrintu **Tiských stěn**, vypravit se po klikatici **Gabrieliny stezky** podél pat skalních stěn až k **Pravčické bráně**, která velkolepě dřímá na pozadí šedomodrého moře lesů, vydat se **soutěskou Kamenice** ze Hřenska až k přístavišti v Edmundově soutěsce a zjistit, že skalní stěny jsou bohatě zdobené ledopády, o kterých se nikde nepíše, anebo se za jinými ledovými oponami vydat do **Kyjovského údolí**, kde vítr zamyšleně přerovnává zezlátlé listí, případně vyšlápnout údolím Vlčího potoka kolem těch nejslavnějších, **Brtnických ledopádů** a potkávat jen veverky, jeleny, ledňáčky a černé čápy..., to je mocná krása, kterou zažil málokdo. Anebo v Jetřichovicích projít zadumané Pavlino údolí, vyšplhat po rekonstruovaných kovových cestách na skalní hrádek Falkenštejn, prolézt štěrbiny Trpasličí skály a probudit skřítky i nebohou vdovu, vystoupat až na nejvyšší plošinu zříceniny hradu **Tolštejna** či se vydat na jednu z nejhezčích vyhlídek v zemi, na barokní plato **Belvedér**, a nechat odtud bloumat oči strhujícím Labským kaňonem – věřte mi, na to nezapomenete, co živi budete. A kolik rozhleden tu na vás v zimě čeká! **Jedlová**, stará dáma v sobolím kožíšku, vedle níž láká vytopená a příjemná restaurace, důstojná šachová věž tyčící se na **Děčínském Sněžníku, také** s velmi slušnou restaurací, do třetice starých dam pak **Tanečnice** s tvářemi červenými od mrazu, dále nedaleký **Weifberg**, ale také kovová jehla v **Janově**.

Pravčická brána

Šluknovský zámek

Dopřejte tělu nirvánu a duši podívanou

Budiž, řeknete si, ale v zimě to chce i teploučko, koupel, wellness, masáž... Jak je libo – špičkové wellness s bazénem nabízí **hotel Ostrov** nedaleko Tisé, **Usedlost Na Stodolci**, penziony **Balnika** v Mikulášovicích a **Relax** v Horní Chřibské, v Sasku potom **Trixi Park** v Großschönau nedaleko Varnsdorfu, wellness centra v **Kirschau** či **Sebnitzi** a především relaxační areál **Toscana Therme** v Bad Schandau, což je wellness prožitek opravdu vrcholný. K tomu **Aquapark v Děčíně** a bazény v **Rumburku i Varnsdorfu**. Dobré, ne? Je snad libo nějakou expozici či výstavu? V Krásné Lípě čeká **Dům Českého Švýcarska** a v Bad Schandau **Nationalpark Zentrum** s báječnými interaktivními expozicemi, dva nádherné celoročně otevřené **zámky** jsou v **Děčíně a ve Šluknově**, v Rumburku se můžete procházet ztichlými ambity nejsevernější (a podle mě i nejkrásnější) lorety v zemi, těší se na vás zajímavá **muzea v Rumburku i v Děčíně**, kde je nadto i krásná **zoologická zahrada**. Zcela mimořádným zážitkem pak je výprava do Lindavy u Nového Boru, do **sklárny Ajeto**, kde kromě exkurze do pekelné výhně sklářských pecí láká i stylová sklářská krčma a rozsáhlý park. Co nějaké akce? Inu, pestřejší, krásnější a typičtější adventní trhy než v saských městečkách a městech zaručeně nenajdete. Nezapomeňte také, že jste v kraji betlémářů a že většina kostelů tu vystavuje historická i současná díla ztvárňující mysterium božského narození. Centrem betlémů je Rumburk, najdete je tu v Loretě a velkou expozici i v muzeu. Pořád málo? Zajeďte si do řemeslné **mýdlárny Rubens** v Růžové, do návštěvnického centra **Nobilis Tilia**, manufaktury na výrobu přírodní kosmetiky ve Vlčí Hoře, anebo zaskočte „na jedno" do pivovarů **Falkenštejn** v Krásné Lípě, **Kocour** ve Varnsdorfu, případně do pivovarů cvikovského či děčínského. K tomu kavárny, cukrárny, burger bary, restaurace, bistra...

Expozice betlémů v Rumburku

Kdo chce sportu holdovat, neví, co si dříve přát

Ale nemyslete, svrbí-li vás tělo toužící po jiném než turistickém pohybu, není těžké vyjít mu vstříc. Milovníci běžek budou nadšeni nádhernými terény s upravenými stopami na prvních svazích Lužických hor v **okolí Polevska** anebo na **Děčínském Sněžníku**, sjezdaři se svezou v areálech **Jedlová** nebo **Horní Podluží**, dokonce i příznivci **skieringu**, tedy jízdy ozlomkrk ve vleku pádícího koně, mohou vyhledat JV Ranch na kraji **Rybniště**. Koně si ale užijí i ti adrenalin méně vyžadující – v Usedlosti Na Stodolci v Dolní Chřibské na ně čekají poklidné vyjížďky nádhernými zimními loukami. Pohyb ano, ale v teple? Mě nedostanete – zahrajte si **bowling**! V Děčíně hned na dvou místech – v hotelu S-Centrum anebo ve Sport Centru Duna, v Růžové v restauraci U kostela, v Rumburku také na dvou místech – v hotelu Lužan na náměstí nebo u koupaliště ve Sportlife hotelu. A rozhodnete-li se přebývat v hotelovém resortu Lípa na náměstí v Krásné Lípě, máte bowling jako hoteloví hosté jen pro sebe. Tak co – ještě nějaké pochybnosti? Podívejte, já vás nepřemlouvám, ale znáte to – chytrému napověz...

Skiareál Jedlová

Víte, že...

... přestože je Českosaské Švýcarsko oblastí s velmi nízkou nadmořskou výškou, Děčín je dokonce nejníže položené město v Česku, bývá tu někdy sněhu habaděj? V takovém případě je třeba se ptát, neboť některé cesty nejsou prohrnuty, a ne na všechna místa se tedy dostanete. Ale nabídka je tak opulentní, že nuda vám opravdu nehrozí.

Sklárna Ajeto

Jedinečná architektura pivovaru

PIVO S RODOKMENEM V ZIMĚ V LÉTĚ

Jedním z nejpilnějších emisarů Českého Švýcarska je bezesporu řemeslný **pivovar Falkenštejn** sídlící ve dvou propojených budovách na náměstí v **Krásné Lípě**. Pivo, které se tu vaří, se čepuje na vybraných místech v regionu, v Praze, ale i na dalších místech Česka a také v Sasku. Pivovar nepřehlédnete – architektonické provedení je zcela jedinečné, pivovar je elegán oblečený do bílého fraku (včetně střechy). Jako by tím předznamenával, že tady vám udělají pomyšlení nejen v létě, ale i v zimě. A že mají i v zimě co nabídnout, o tom nepochybujte.

Útulná restaurace

Pivovar vaří čtyři „stálá“ piva a v průběhu roku pak čtrnáct sezónních speciálů. Dobrodiním **beer flightů** tu můžete komfortně ochutnat celý sortiment. Rozhodně doporučuju objednat si **exkurzi**, nejlépe s degustací. Moudré je také nevynechat stálou **expozici historie pivovarnictví** na Šluknovsku. Hlad? Součástí pivovaru je **restaurace**, která je otevřena denně, po celý rok! Kromě stálého menu na vás čeká i několik **tematických gastro víkendů** rozložených do celého roku – například ryby, sudetská kuchyně, Velikonoce, zvěřina, chřest… Pivovar Falkenštejn mám rád nejen kvůli skvělému pivu a dobrému jídlu – je to podnik, který se chová zodpovědně vůči svému městu i okolí. Už dávno se stal jedním z kulturních center Krásné Lípy, probíhají tu **pub kvízy**, pravidelné cykly **cestovatelských přednášek**, tradičně tu koncertuje Xavier Baumaxa, pivovar pořádá na náměstí rockový festival **Krásnolipská nádhera**.

Exkurze mezi varny

Postele na vrcholcích kopců

Po celý rok tu provozují i útulný **penzion** s osmi pokoji a dvěma apartmány a ještě mají depandanci v nedaleké **Vlčí Hoře** – víkendovou chatu v bývalé hasičské stanici s ledničkou nafutrovanou Falkenštejnem. Chcete-li radu, vydejte se sem v zimě. Dostanete tipy na výlety a nádavkem i vouchery na slevy – třeba na výrobky kosmetické manufaktury **Nobilis Tilia** nebo na horkou vanu v **Lučním baru** pod širým nebem. Jednotlivé pokoje se jmenují podle kopců v Českém Švýcarsku i Českém nizozemí a každý z nich je vybaven fototapetou výhledu z příslušného kopce. Chuť vydat se na toulky vás tedy přepadá, už když ráno otevřete oči. K dispozici je wi-fi i kolárna. Škoda, že mám na popis nejhezčího Bílého domu na východ od Washingtonu jen stránku. Dopodrobna bych vám vylíčil, jak příjemné je vyspat se, seběhnout na snídani a dívat se prosklenou stěnou, jak sládek kontroluje novou várku, jak fajn je vydat se odtud na výlet, třeba jiskřivě bílou plání pocukrovanou sněhem, a vrátit se do teplé hospody na pivovarský guláš s křenem a jedno orosené…

SENÍKY PLNÉ PŘIROZENÉ POHODY

Atraktivnější místo k ubytování a posezení u dobrého jídla v Českém Švýcarsku prostě není. **Resort U Fořta** totiž najdete na Mezní Louce, na samém začátku Gabrieliny stezky, která se spektakulárně přimyká ke skalním stěnám, a poskytujíc neustálé ohromující výhledy, vede k největšímu klenotu regionu, k **Pravčické bráně**. Pokud vás to odradilo a řekli jste si – pozor, na takovéhle davové turistické křižovatce budou služby stát za pendrek – tak jste vedle jak ta jedle.

Seníky přirozeně splývají s krajinou

Chuť a vůně Českého Švýcarska

Restaurace U Fořta patří mezi čtyři nejlepší gastronomické přístavy v Českém Švýcarsku a penzion je všechno, jen ne obyčejný. Začnu, s vaším dovolením, jídlem, které je mi celoživotně bližší – vyspím se kdekoli, ale na jídlo jsem totálně háklivý. Připravují tu **moderní českou kuchyni** téměř výhradně z **lokálních surovin**, samozřejmě čerstvých a v logickém rytmu sezóny. Maso, uzeniny a kozí tvaroh z Varnsdorfu, houby a zvěřina z okolních lesů, pivo z nedalekého Cvikova (občas tu uspořádají víkend pochoutek vařených výhradně z piva)… Spoustu dobrot si sami vyrábějí – například paštiky, výborné pečivo, vynikající dezerty – a třeba takový sirup a ocet z jehličí či Fořtovy lupínky z pivního těsta dokonce získaly certifikát **Regionální potraviny Českého Švýcarska**. Špičková příprava především pomalu pečených mas pod dohledem šéfkuchaře Jaroslava Ulmona vás nadchne. Doporučovat jedno jídlo bylo by urážkou zdejší kuchyně – dejte si cokoli, nezklamete se.

V souladu s přírodou

Tak dobrá, beru zpět. Vyspím se sice kdekoli, ale nemůžu vás ošidit o naprostou výjimečnost fořtovských noclehů. Klasiku ve vysokém standardu najdete v rekonstruované historické hájovně. Moderní pokoje zaměřené především na **rodiny** a zvláště na ty s malými dětmi zase v nové budově v náručí lesa – apartmány s pidikuchyňkou, vaničkami, krosnami na děti, možností ohřevu dětských jídel, dobrého signálu pro chůvičky – prostě to, co rodina s dětmi potřebuje, a nechce se jí to tahat s sebou. Vrcholem jsou ovšem zdejší **Seníky**. Ty tu vyrostly v duchu tradic regionu – když se přemýšlelo o podobě volně stojících apartmánů, dostavil se šťastný nápad se stylizovanými seníky, které bývaly naprosto běžnou součástí krajiny Českosaského Švýcarska už odedávna. Na seně tu ovšem spát nebudete. Už tak moderní a netradiční pokoje procházejí postupnou proměnou a nabízejí pobyt, jaký najdete málokde. Princip je jednoduchý – spolupráce s mladými designéry a výrobci, přírodní materiály, české výrobky – lněné povlečení, froté ručníky, nábytek z palet. Každý pokoj má svůj jedinečný charakter – borůvkový, kapradinový… A čeká vás v nich láhev kvalitního českého vína se sklenkami v bedně vystlané slámou. Velmi autentické spaní.

U FOŘTA
★ ★ ★ ★

Víte, že…

*… Českosaské Švýcarsko v zimě se základnou v Resortu U Fořta je nápad nad nápady? Žádné davy, klid, romantika, kuchaři mají čas vás rozmazlovat. A takový výlet na adventní trhy na **Königsteinu**… **www.uforta.cz***

Každý pokoj má svůj charakter

Chřibská

OD VODOPÁDŮ DO MĚSÍČNÍHO ÚDOLÍ

Chřibskou znáte ze Zážitků dokonale. Víte, že tu má muzeum zdejší rodák, významný cestovatel, botanik, lékař a etnograf **Tadeáš Haenke**, objevitel viktorie královské a chilského ledku, chodíte se najíst a vyspat do **Usedlosti Na Stodolci**, víte i, že je tu **historický mlýn na koření** a slavná **Marschnerova louka**, která je na počátku léta pokryta kobercem českých orchidejí – prstnatců májových. Dnes spolu ale objevíme úplně jiné poklady.

Začít bychom měli na náměstí, v **InfoCentru**, kde vám kromě veškerých potřebných rad nabídnou i pestrou škálu regionálních výrobků. Hned vedle, v nově otevřené **kavárně U Tadeáše**, se posilníme kávou, domácími dezerty nebo výbornými chlebíčky a vyrazíme na 3,5km okruh za nepříliš známými **Chřibskými vodopády**. Povede nás žlutá značka přes louku až k bývalé střelnici, kde okouzleni staneme před kamenným podstavcem z roku 1792. Přivřeme oči a představíme si dlouhou vyklápěcí tyč stoupající z podstavce k nebi i terč ve tvaru orla. Tady se někdejší ostrostřelci oddávali „střelbě ku ptáku“. Pár kroků odtud je půvabné **přírodní koupaliště**, kde se můžeme příjemně zchladit. Zchladí nás ale i vstup do zalesněného údolí, které zvolna stoupá proti proudu potůčku pěšinou vybavenou tu a tam lavičkami i dřevěnými lávkami. Ve chvíli, kdy se terén zlomí v pase a stane se příkrým svahem, budeme u **dvojice vodopádů**, které tvoří dvě pískovcové lavice, z nichž kolmo dolů padá voda z výšky zhruba dvou metrů. Nádherné místo, které je v zimě ozvláštněno bohatými **ledopády**. Dál se vydáme buď stejnou cestou až k rozcestí, nebo opustíme značku a vystoupáme po dřevěných schodech, abychom pak neznačenými cestami stejně došli do vlídné náruče žluté, která nám ukáže cestu do Horní Chřibské. Odtud pak po cyklostezce 3052 dojdeme zpátky na náměstí.

Vodopády u Chřibské

Tadeáš Haenke

Víte, že...

*... cokoli ještě potřebujete vědět, najdete na **www.chribska.cz**?*

Voní Jidášovy peníze?

Voní. A velmi omamně. Tak se totiž říkávalo **měsíčnici vytrvalé**, bylině zařazené do kategorie „ohrožený druh“. My se za ní vydáme od **Křížového buku** nad Chřibskou po naučné stezce **Kolem Studence** až do místa, jemuž se říká **Měsíční údolí**. Je druhá polovina května, podvečer – to měsíčnice voní nejintenzivněji, však ji také opylovávají noční motýli. Bukové stráně jsou doslova pokryty kobercem světlounce fialových kvítků. Kde se tu vzaly? Lidová pověst praví, že tu kočovná cikánská rodina pohřbila malé dítě a na hrob zasadila měsíčnici. Když se sem pak matka po čase vrátila a skropila hrob slzami, rozšířila se květina po obou úbočích. Pravda? Kdo ví. Měsíční údolí je každopádně chráněno už od roku 1929.

Měsíčnice vytrvalá

USEDLOST PLNÁ JISTOTY

Znáte ten pocit, když vklouznete do vyšlapaných bot, ucítíte známou vůni a uvítají vás slova, na která jste se těšili? Já to takhle mám v **Usedlosti Na Stodolci** v **Chřibské**. Je to azyl, jistota klidu, harmonie, pohodlné postele, dobrého jídla a vlídného zacházení. Mám rád to, co je tu stálé, a těším se na novinky, kterých se pokaždé dočkám. Tak jaképak to tu bude tentokrát...?

Usedlost Na Stodolci

Usedlost Na Stodolci, to je **penzion a restaurace**, kulturyplná **stodola** s předsunutým posezením pod širým nebem, přirozené pobíhání zvířat včetně pasoucích se koní, na které se dá vsednout a projíždět se nádhernou loukou navazující na areál. Spí se tu nebesky a jí... ach. Za ceny v Praze nepochopitelné tu dělají gastronomii, která je dokonalým prolnutím haute cuisine a domácké tradiční kuchyně. Vaří z **lokálních surovin** včetně **bio masa** z nedaleké farmy. O každé surovině vám řeknou, odkud je. Ctí se tu sezóna. Často se stane, že vám kuchař nabídne i něco, co není na menu, ale on má prostě náladu to udělat. Dejte si tu cokoli, všechno má duši. A pak to cokoli zakončete **lívanci tří chutí**, protože jestli mnohde dokážou dobré jídlo zabít špatným dezertem, tak tady tedy ne, tady je to zlatý hřeb. Pak zajděte do stodoly-kavárny-bistra na kávu, na divadlo nebo koncert, v **lokálním obchůdku** si tu nakupte potraviny a gastro výrobky z okolí, rozmazlete se **saunou v seníku**...

O koze i o chlebu

No, a teď ty novinky... Stodolečtí jsou odjakživa nakloněni udržitelné budoucnosti, takže nepřekvapí jejich **elektromobilita**. Nově tu mají k **zapůjčení elektrokola**, pochopitelně včetně dobíjecí stanice. Tu tady mimochodem mají i pro elektromobily. Senzační novinkou je **vlastní pekárna**. Stodolecký pekař se pečlivě stará o dostatek pečiva v restauraci, takže se s jeho dobrotami rozhodně setkáte u snídaně, ale peče i pro kolemjdoucí. Až budete putovat kolem, stavte se pro výborný **kváskový chleba** nebo nadýchané **houstičky**. I ve zdejším zvířectvu je jeden nováček! A hned hrdina s neobyčejným příběhem. To se jedna **černobílá koza domácí** rozhodla, že se stane kozou divokou. Prchla neznámému majiteli a žila po lesích. Zalíbilo se jí ale v místech, kam se po dlouhých letech vrátili vlci. A ta statečná koza to přežila! Celých sedm měsíců mezi vlky! Nakonec ji z lesů do vsi vyhnal až sníh. A teď tedy žije na Stodolci s ostatní kozami, koňmi, ovcemi, kachnami, kočkami... Co říkáte – selfíčko s hrdinkou? Kdo z vás to má?

Národní park České Švýcarsko Partner

Víte, že...

*... nejaktuálnější informace o dění a nabídce Usedlosti Na Stodolci najdete na Instagramu **www.instagram.com/nastodolci**? Základní informace pak na **www.nastodolci.cz**.*

Tady budete za chvíli doma

Růžová zahrada a gloriet

PŘÍBĚH RŮŽOVÉ ZAHRADY

Nádherná je **Růžová zahrada** na severní terase **děčínského zámku**. A ten výhled odtud… Mám sto chutí místo dalších mnoha slov napsat prostě – jděte se tam podívat. Můžete se tudy projít s průvodcem v rámci prohlídkového okruhu **Barokní perly zámku**, anebo sami, třeba i jen pro ten pocit klidu a krásy. Jenomže příběh zahrady je tak zajímavý, že vás o něj nemohu ochudit.

Jižní zahrady

Pro nás, kteří jsme žili v **Děčíně** v době okupace země sovětskou armádou, byl zdejší zámek symbolem zla. Sídlili tu průzkumníci a především zdravotníci Rudé armády a ti thunovský klenot devastovali do podoby, která se vzpírá popisu. Jediné místo bylo přístupné a my sem chodili už jen ze vzdoru, abychom se přece jen zcela nevzdali „svého“ zámku. **Růžová zahrada**. Pamatuju úchvatná Děčínská nokturna, která tu manželé Waldmannovi pořádali. Teprve po mnoha a mnoha letech jsem se dozvěděl, že Růžová se zahradě říká až od sedmdesátých let 19. století. Co bylo předtím? Vůbec nejdřív byla v roce 1672 na severní terase postavena vznosná **sala terrena** s nádhernou **freskou Giuseppe Bragagliho**. Před ní, na postupně se svažujícím terénu, vznikla o něco později zahrada, které se říkalo **Lóžová**. Ano, byly tu samozřejmě květiny, ale především báječně rafinovaný systém rozvodu vody z jedné velké kašny do druhé, s mnoha kašnami, vodotrysky a kaskádami. Ještě o něco později uzavřela terasu pozoruhodná „lóže“, členitá vyhlídková stavba osazená sochami. Dnes se jí říká **gloriet**.

Děčínský zámek

Od snídaní k růžím

Co se v zahradě dělo? Především se tu jedlo. Oblouky saly terreny ještě nebyly prosklené, čerstvý vánek si pohrával s garderobami dam, voda šuměla, sochy mlčely, na vodotrysku tančila dřevěná koule a podávala se vybraná jídla. Čas se překotil a zahrada ztrácela svůj význam. Výrazně a nenávratně ji poškodily opevňovací práce za napoleonských válek. Teprve založení rosaria iniciované Fridrichem Thunem a především cílevědomá práce zahradníka Franze Jossta ml. vrátily zahradě krásu a daly jí jméno, které používáme dodnes. Kvetlo tu na 78 druhů růží, které brzy expandovaly do celého zámku i **jižních zahrad**. A teď si představte, že dispozice zahrady, jak ji známe dnes, v té době vůbec neexistovala! Až do poloviny 50. let minulého století tu byl svah. Teprve následkem iniciativy učitele děčínské stavební průmyslovky **Ing. arch. Josefa Studničného** byla spuštěna záchrana barokního skvostu. Tehdy vznikla opravdu kongeniální myšlenka tří **oddělených teras** propojených schodišti. Baroknější než za baroka. Pan Studničný by měl mít v zahradě sochu. Spolu s nadšenými děčínskými zahrádkáři zachránili svépomocí jednu z **nejzajímavějších zahrad italského typu** v zemi. Tak – ať se vám líbí!

ZÁMEK UPROSTŘED MĚSTA

Více info na www.mesto-sluknov.cz

Bývaly doby, kdy zámek byl středobodem panství, a co se tam rozhodlo, to platilo. Ve **Šluknově** to vlastně chodí dost podobně – turista, který sem přijede, směřuje logicky ze všeho nejdřív na zámek, kde se dozví, co všechno ještě může ve městě a okolí vidět – a vyrazí. Je to nejspíš tím, že zámek nabízí zajímavou expozici, krásný park, že je otevřen v zimě v létě každý den a ještě v něm sídlí **Regionální informační centrum**.

Nádherný zámek, typická ukázka nepříliš rozšířeného stylu **saské renesance**, který povstal doslova z popela (v roce 1986 vyhořel a v roce 2007 byl po rekonstrukci znovu otevřen), nabízí návštěvníkům **prohlídkový okruh** zaměřený na období **první republiky**, díky kterému se dostaneme do bezmála všech jeho místností včetně těch dobových s původními exponáty. Okruh se zaměřuje na život a práci posledního šlechtického majitele zdejšího panství Ervína Leopolda Nostitz-Rienecka a my se můžeme podívat do jeho **kanceláří, přijímacího salonu, jednacího sálu, šatny i ložnice** a budeme uvedeni i do **jídelny** a **dětského pokoje**. Když si uvědomíme, že v době znovuotevření měl zámek jen tři přístupné místnosti, je to na tiché smeknutí klobouku. Nedosti na tom. Máme-li štěstí na některou z četných kulturních akcí, dostaneme se i na půdu, která vyrazí dech velkorysostí multifunkčního prostoru. Když ukončíme důstojné korzo po **rosariu** i dalších místech **zámeckého parku**, necháme se v „Íčku“ vybavit radami i materiály a vydáme se…

Prvorepublikový okruh – ložnice

S pomyslným křížem na zádech

Křížový vrch ve Šluknově

… ze všeho nejdřív na **Křížový vrch**, kde ve vzrostlém lesoparku najdeme několik kaplí, Getsemanskou zahradu, grotty i jednotlivá zastavení **pašijové křížové cesty**, vůbec nejstarší v **Českém nizozemí**. To místo je dodnes, jakkoli víra už povětšinou není ohniskem našich životů, mimořádně silné, a projdete-li jím klidně a s pokorou, i povznášející a útěšné. Město Šluknov má na svém území mnohé památky, ať je to řada barokních soch, včetně těch na krásném **Trojičním sloupu** na náměstí, barokní **chrám sv. Václava**, raritní **morová branka,** zajímavé vily z období secese, měšťanské stavby a v obci **Království** empírový **kostel sv. Vavřince** a další **křížová cesta.** Ta prošla výraznou proměnou, je tu nově osazený reliéf Poslední večeře, na místech smutných opuštěných soklů už zase stojí kamenná zastavení s úžasnými kopiemi reliéfů, nový kabát má i kaple Bičování Krista, a to rekonstrukce místa ještě není u konce! Dále… ne, zajděte si na zámek, poradí vám líp než já.

Víte, že…

… kopie reliéfů křížové cesty v Království byly pořízeny z výtěžku veřejné sbírky, do které přispěli němečtí rodáci i současní obyvatelé města?

Prvorepublikový okruh – jídelna

Trojiční sloup na náměstí

Rumburské muzeum

Loreta

HISTORICKÉ SÍDLO NA MANDAVĚ

Dlouhou historii má město **Rumburk**, více než osm set let trvající. A krásné jméno. Napadlo vás někdy, kde se vzalo? Může za ně erb pánů z Dubé, tedy Ronovců, zakladatelů města. Ti měli ve znaku dvě zkřížené ostrve, nahrubo osekané kmeny – německy die Ronne, které se ve středověku používaly jako žebříky při dobývání hradů. Ronneberg později kdovíjak přišel o svou horu a přišel k hradu a z Roneburgu stal se jazykovým vývojem Rumburg, česky Rumburk. Proč takový do historie se ohlížející úvod? Protože tohle město na řece Mandavě doslova přetéká historickými pozoruhodnostmi a za těmi já vás teď zvu.

V širokém údolí říčky **Mandavy**, která pramení nedaleko odtud a v **Žitavě** se vlévá do **Lužické Nisy**, leží jedno z nejsevernějších měst Česka. Poloha je to báječná, protože se tu stýkají Lužické hory, **České Švýcarsko** a zvlněná nížina **Českého nizozemí**. Okolí je jedním slovem nádherné. Nás dnes ale daleko více zajímá město samotné. Začneme v jeho srdci, na náměstí, kde jako čep, kolem kterého se celé město točí, tyčí se zcela mimořádný **barokní sloup Nejsvětější Trojice** se sochou Panny Marie Immaculaty strážený sochami sedmi světců. Jen o pár kroků dál je další barokní klenot, **kostel sv. Bartoloměje**, nejstarší církevní objekt ve městě, a nedaleko odtud pak i zářivá perla města, nejsevernější **loreta** v Česku s ambitem, Svatou chýší, Svatými schody a přiléhajícím **kostelem sv. Vavřince**. Ten byl původně součástí kapucínského kláštera, ze kterého je dnes moderní **Městská knihovna**. Z někdejší klášterní zahrady je zase **park Rumburské vzpoury** se sochou Nepokořený od Vendelína Zdrůbeckého, jednou z mnoha připomínek slavné rumburské vzpoury, která se odehrála 21. května 1918. Vypukla mezi českými vojáky náhradního praporu 7. střeleckého pluku rakousko-uherské armády, byla rozprášena a její vůdcové popraveni.

Zvědavou uličkou ke kostelu, kde se točilo pivo

Zpátky na náměstí se vraťme kolem jedinečné secesní budovy **gymnázia**, která připomíná zámek, abychom se o chvíli později ocitli v trochu jiném světě. **Tkalcovská**, nebo taky **Zvědavá ulička** (úředně Šmilovského) je opravdu jako z jiného času. Malebné podstávkové domy tu vznikly všechny najednou, když si je tu koncem 18. století vystavěli místní tkalci a pláteníci a ony dodnes zvědavě vykukují do ulice. Až si prohlédneme půvabný **evangelický kostel**, rekonstruovaný v roce 2003, už to nebudeme mít daleko do velmi zajímavého **muzea** s nově instalovanou expozicí o místní historii, zmiňované vzpouře, fenoménu betlémářství i neprávem zapomenutém malíři Augustu Frindovi. Potom obhlédneme **barokní mosty** přes Mandavu i honosnou budovu **Střelnice**, ve které sídlí Dům kultury, bude už čas na výšlap na **Strážný vrch**. Ten je korunován půvabným kostelíčkem, jenž si prožil věci nevídané. **Barokní kostelík zasvěcený Janu Křtiteli** byl totiž za Josefa II. odsvěcen, prodán za pakatel, přestavěn na větrný mlýn, pak na hostinec s nálevnou, zase na větrný mlýn, aby se nakonec vrátil k původnímu účelu. V padesátých letech ho zachránila pravoslavná církev, která tu působí dodnes. Pod kostelíkem je utěšený prostor, na němž čtveřici lip strážících kamenný kříž obklopují výklenkové kaple křížové cesty z roku 1900 s nádhernými terakotovými reliéfy jednotlivých zastavení.

Zvědavá ulička

Budova gymnázia

Na kopec, z něhož stoupal dým

Tedy, ne že by v Rumburku už nebylo nic k vidění, právě naopak – architektura konce 19. a 20. století je tu zastoupena unikátními měšťanskými i účelovými stavbami a rumburské vily by zasloužily samostatný článek, jenomže už je nejvyšší čas vydat se na kopec, na němž se ve středověku zapalovaly strážní ohně, z nichž stoupal hustý dým. Na **Dymník**. Vystoupáme tu na více než stodvacetiletou **kamennou rozhlednu**, abychom si celé město i jeho okolí prohlédli zase z jiného úhlu. A pak už nás čeká jen relax, a to podle osobního gusta – buď fyzický na unikátním **fotbalgolfovém hřišti** se dvěma osmnáctijamkovými úseky, anebo duchovní mezi dvaadvaceti vzpřímenými kameny **Stromu života**, neobvyklého labyrintu tvořícího hvězdu, vystavěného na principech obsažených v kabale, Starém zákonu, pohanských rituálech i astrologii. I taková může být jedna z mnoha procházek turisty stále ještě neobjeveným Rumburkem.

Víte, že...

*... nejlépe vám se zajímavostmi města poradí v **Městském informačním centru** na Lužickém náměstí? Můžete si sem i zavolat (412 331 171) anebo se zorientovat na webu **www.icrumburk.cz**.*

Strom života

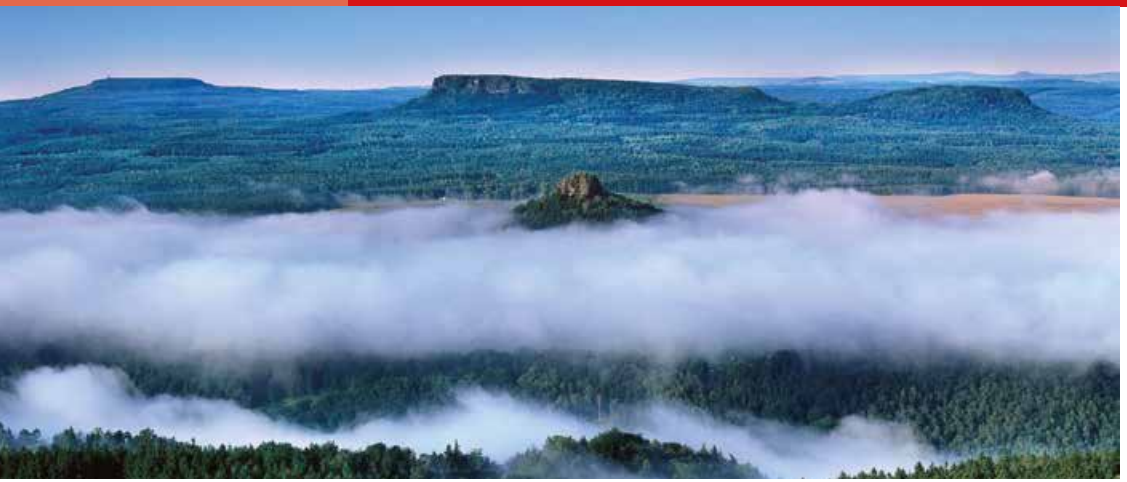

RŮŽOVÝ ŽIVOT

Kdo ví, v čem to vlastně je, ale **Růžová**, půvabná obec nedaleko **Děčína**, je už po dlouhá desetiletí jakousi oázou života, který by se bez přehánění dal označit za růžový. Mít tady chalupu bylo odedávna známkou dokonalého relaxu v pospolité vsi obklopené třeskutě krásnou přírodou. Ze Zážitků už dávno víte, že nemine týden, aby se tu nepořádala nějaká zajímavá akce, že takhle aktivní vesnici abyste pohledali.

Není proto divu, že jubileum takového významu, jakým bylo sto let od vzniku Československa, nemohlo ujít pozornosti hybatelů zdejší komunity. Jedněmi z nejagilnějších jsou už dlouhá léta majitelé společnosti **ELTECH CZ**. Rok co rok pořádají cyklistický den pod názvem **Arosatour** (jméno Arosa si zapamatujte, ještě se k němu dostaneme). Když se v roce 2007 odehrál první ročník, stálo na startu jen pár kolegů a kamarádů. Na startovní čáře dvanáctého ročníku to bylo už 56 cyklistických nadšenců. Sotva vyrazili, už zase zastavovali. Na hřišti uprostřed Růžové je totiž čekal velmi netradiční, vlastně naopak – velmi tradiční, ale zapomenutý obřad, k němuž se připojili i další občané obce. Šlo o Stromovou slavnost podle pramenů z roku 1919, rituál vysazení **Stromu svobody**, konkrétně pak lípy, ve svahu nad hřištěm. Chvíle, kdy se mezi dřímajícími růžovskými domky nesla píseň Ach synku, synku zpívaná Čechy, Slováky, Němci, a dokonce i Švýcary, byla pohnutá a kromobyčejně důstojná. Objevily se i tradiční **růžovské kroje**, které zdejší před několika lety vzkřísili. A pak se jelo. Na **Růžovou vyhlídku** nad **Labským kaňonem**, do **Staré Olešky** (na guláš) i do **Srbské Kamenice**, kde čekalo další slavnostní zastavení v prvním z řopíků (nesprávně bunkrů) zdejší pozoruhodné kolekce pevnůstek lehkého opevnění. Tady, v **muzeu linie československého opevnění**, ožily vzpomínky na smutné události roku 1938. Putování končilo, jak jinak, na **Pastevním vrchu** nad Růžovou, u **rozhledny Růženka**, architektonicky velmi povedené stavby, která byla mimochodem také inspirována už zmíněnými pevnůstkami. Tak to vidíte – a to je jen jedna z desítek akcí, které se v Růžové za rok uskuteční. Za vydatné pomoci společnosti ELTECH CZ vznikl i **Růžovský panter**, závod pro děti i dospělé, kterého se účastní na dvě stě běžců. Vaří se tady **Růžovský kotlík**, to je zase soutěž v přípravě polévky (každý rok jiné, třeba v roce 2019 to bude gulášovka), probíhají výstavy obrazů nebo..., ale ne. Víte vy co? Podívejte se na velmi povedený web **www.obec-ruzova.cz**, tam najdete snad víc než všechno.

Expozice pevnůstek lehkého opevnění

Arosa aneb Klídek a pohoda

Růžová je obec, ve které se dobře žije usedlíkům i chalupářům. Ale žádný strach – růžový život tu můžete mít i vy! Obec je ideálním východiskem k většině magnetů Českého Švýcarska, je tu **Indiánská vesnička, mýdlárna Rubens**, hospoda s bowlingem a na kteroukoli obecní akci jste samozřejmě zváni i vy. Jde tedy už jen o to, najít si tady tu správnou růžovou základnu. Doporučuju **Penzion Arosa (www.arosa.cz)**. To je idylický azyl. Dvě budovy propojené klidnou zahradou plnou jabloní. První je hrázděný dům z roku 1910, ve kterém kdysi bydlíval pan učitel. Dnes je to **ekologický penzion** vytápěný tepelným čerpadlem, se světlými, dobře vybavenými pokoji, komfortní kuchyňkou, příjemnou terasovou zahrádkou ukrytou za domem, kde se dá bezstarostně lenošit, opékat buřty na ohni... Druhá je **Chalupa Arosa**, to je zase bývalá clary-aldringenovská hájovna postavená v roce 1763. Chalupářský charakter bydlení je spíše v atmosféře, zachovaných podlahách, zábradlích, sklepě. Jinak má každý prostorný pokoj svou krásnou koupelnu, a chcete-li, vejde se vás do něj klidně i pět a nebudete trpět nedostatkem místa. Jsou tu dvě kuchyňky, terasa, kolárna, jedinečná venkovní koupel v plechových neckách... A hlavně – úžasný výhled!

Penzion Arosa

Z oken pokojů v patře vidíte nejen podstatnou část Růžové, ale i okolní krajinu završenou na obzoru siluetou stolové dvojhory **Velkého a Malého Zschirnsteinu**. Můžete si tedy vybrat, anebo, je-li vás víc, zabrat obě budovy a udělat si nádhernou dovolenou v partě – chalupa s penzionem jsou připraveny na vaši návštěvu. Najíte se v některé z blízkých hospůdek. Největší přednost? Krystalický klid.

Vzhůru na Růženku!

Na nějaký ten výlet bych vás ale přece jen vzít měl, abyste mi věřili. Pojďme si třeba projít **naučnou stezku Růžová**. Ta stoupá nad obec na Pastevní vrch, což je jeden z těch podivuhodných nevysokých kopců, na kterých vám vyrazí dech panoramatický výhled. Růžovští léta toužili postavit tady rozhlednu, až se jim to v roce 2018 podařilo. Z jejího tři metry nad zemí čnícího ochozu je úchvatný kruhový rozhled – Labské pískovce se stolovými horami **Děčínský Sněžník, Grosse Zschirnstein, Pfaffenstein, Lilienstein a Kaiserkrone, Pravčická brána**, ale také **Vlčí hora, Jedlová, Studenec**, v dálce je vidět i **Vlhošť** a kopce **Českého středohoří** v čele s královnou Milešovkou. Stezka pak vede lukami, míjí kamennou zvoničku, aby o něco později vběhla do lesa a kolem Veroničina smírčího kříže nás dovedla do království podstávkových chalup v **Kamenické Stráni** a pak prudce dolů seběhla k **Dolskému mlýnu**. Odtud se okruh vrací do Růžové a nabízí odbočku na **Růžák** nebo prostě jen pohodové doputování na zahradu Penzionu Arosa, k ohni, buřtům a vychlazenému pivu.

Růženka – rozhledna roku 2019!

Víte, že...

... ELTECH CZ, s. r. o. je výhradní zástupce světoznámé švýcarské společnosti CELLPACK, výrobce kabelových souborů, které slouží ke spojování kabelů nízkého a vysokého napětí – ano, oněch typických harmonik, kterými se jen hemží sloupy elektrického vedení?

Cyklisté tu mají na růžích ustláno

Schmilka

IDYLICKÁ BIO VESNICE PLNÁ ZÁBAVY I ZDRAVÍ

Schmilka. Vesnice, kterou se často projíždí. Leží v srdci Českosaského Švýcarska, na svažitých březích Labe, na dohled od hranic mezi Saskem a Českem. Do **Hřenska** je to kousek, do **Bad Schandau** jakbysmet. A přece je skvělý nápad zastavit se tu, a dokonce tu i na pár dní zůstat. Proč? Turistický koncept téhle vesnice je zcela jedinečný – díky Schmilce si totiž musíme do slovníku zařadit termín „bio vesnice“.

Východiště jedinečných túr i vlídné místo k odpočinku

Když napíšu, že ze Schmilky se ideálně dostanete do skalních měst **Schrammstein i Affenstein**, na velký **Winterberg**, ale i do hřenských soutěsek a na **Pravčickou bránu** a že je to skvělé místo k výpravám na levobřežní saské stolové hory (oba labské břehy tu spojuje historický přívoz Lena), a dodám-li ještě, že vesnice leží přímo na legendární **Malerweg** – nebudete nejspíš pochybovat, že atraktivnějších východišť v oblasti moc není. Co je ale daleko podstatnější, to je atmosféra a duch téhle vsi. Kouzelné hrázděné domy, útulné a líbezné penziony, historický mlýn, ve kterém se stále ještě tradičním způsobem mele mouka, bio pekárna, řemeslný bio pivovar, cukrárna – to není jen kolorit, to je živoucí organismus. Řemeslníkům tu můžete nahlížet pod ruce a ještě si pochutnávat na jejich produktech v restauracích nebo v pivní zahrádce. Přímo na labském břehu najdete bio restauraci StrandGut, kde si pochutnáte na regionálních pokrmech připravených v bio kvalitě. V Lázeňském domě (Schmilk'sches Badehaus) je panoramatická sauna, možnost využít dobrodiní masáží a přírodních léčebných postupů a koupelí. O volný čas nemusíte mít strach, probíhají tu besedy, workshopy, kulturní večery, prohlídky s průvodcem. Jste spíše lačni pohybu? Okolní terény jsou ideální pro horolezectví, k dispozici jsou kola i elektrokola, a dokonce i kajaky a kánoe k brázdění labské hladiny. Centrální recepci hledejte v **Bio- & Nationalparkhotelu Helvetia** na břehu řeky.

Schrammsteine

Víte, že...

... do Schmilky se snadno dostanete Dráhou národního parku? Zastávka je na levém břehu, přívoz v provozu. Cokoli ještě nevíte, najdete na www.schmilka.de.

Bio pekárna

KÖNIGSTEIN – PEVNOST, KTERÁ VYPRÁVÍ

Königstein

Představit si jednu z nejpůsobivějších saských stolových hor vypínající se nad řečištěm Labe v podobě, kdy tu ještě nestála ani jedna budova, není snadné. Museli bychom hodně hluboko do minulosti. Už v roce 1241 (první písemná zmínka **„In lapide regis“** – Na králově kameni, což je i název pozoruhodné stálé výstavy) tu totiž stál románský kostelík a středověký strážní hrad, který byl součástí Českého království – do majetku saských markrabat přešel až na počátku 15. století. Býval tu klášter, ten byl ale v důsledku reformace zrušen. Nejprve byla vyhloubena **druhá nejhlubší studna v Německu** – k životadárné tekutině se muselo 152 a půl metru do skalního masivu, a pak mohla být vybudována **nedobytná pevnost**, která mimo jiné sloužila jako vězení. Dnes jde o jedno z nejnavštěvovanějších míst Českosaského Švýcarska.

Hradem krále Jana Jiřího

Rozsáhlý **areál pevnosti** je přístupný dvěma výtahy (já ale raději chodím pěšky impozantní skalní chodbou a mnohými branami) a nabízí program klidně i na celý den. Přístupná je většina budov včetně **Studničního domu** s možností nahlédnout do už zmíněné studny. Jsou tu restaurace, ano, i dobové, obchůzka **podél hradeb** s výhledy do okolí bere dech. Aktuálně je tu třináct výstav. Tou nejnovější je **expozice věnovaná historii hradu Jana Jiřího**. Přiznám se, že něco podobného jsem ještě neviděl. Mám teď na mysli opravdu působivou videorekonstrukci postupných stavebních úprav hradu, který v průběhu staletí rostl a měnil se z královského hradu na kurfiřtský lovecký zámeček, státní vězení i obytnou a administrativní budovu pevnosti. Značná část expozice je věnována **vězeňské minulosti pevnosti**, která započala už koncem 16. století, v období obou světových válek pokračovala, to se pevnost proměnila v tábor pro válečné zajatce, a skončila v padesátých letech minulého století, kdy tu bylo nápravně-výchovné zařízení pro ty příslušníky mladé generace, kteří byli tehdejšímu režimu nepohodlní. Za mřížovou stěnou se před vámi na obrazovce odvine dramatický příchod vězně spoutaného řetězy, nahlédnete do **cely** i do **strážnice**. Nově mohou návštěvníci pevnosti poprvé prozkoumat **interiér renesančního zámku ve 3D**. Audioprůvodce (samozřejmě v češtině), velmi užitečné v jiných expozicích, tu sice nevyužijete, ale exponáty na vás přesto mluví, dokonce česky.

Expozice vězeňské minulosti pevnosti

Tympanon Posádkového kostela

Víte, že...

*... nejstarší budovou pevnosti je **Posádkový kostel**, původně románská stavba se zachovaným románským tympanonem odkazujícím k české minulosti hradu?*

Mámivý svět železničních modelů

VLÁČKY, LÁSKA NA CELÝ ŽIVOT

Kdykoli jedu někam do oblasti **Bastei**, konkrétně do půvabného lázeňského městečka **Kurort Rathen** rozloženého na obou březích **Labského kaňonu**, táhne mě to sem jako silný magnet. Čert vem, že jsem tu byl už bezpočtukrát, ona totiž každá návštěva je znovu splněný sen. Sen o krásném, uspořádaném světě, který funguje a běhá jako hodinky, který člověk obhlédne celý a ještě v něm může být králem. Vlastně spíš výpravčím. **Železniční světy Rathen** se jmenuje to místo. Nechte se sem ode mě pozvat.

Největší zahradní železnice planety

Je to tak mámivé, že vám vlastně ani nepřijde, že jde o **největší zahradní železnici na světě,** rozléhající se na ploše více než **7200 m²**. Modelová krajina protkaná neuvěřitelnými čtyřmi kilometry a šesti sty metry kolejnic není nahodilou fantazií. Kopíruje pokud možno co nejreálněji železniční krajinu Horního Labe z Děčína až do Míšně, ze Žitavy po Altenberg. Nechci vás omračovat čísly, ale mě prostě ohromují – je tu **285 modelových domů**, které žijí. Jako by se tu čas jen na chvíli zastavil – lidé čekající na vlak, nakupující v obchodech, zedníci při práci, diváci v přírodním amfiteátru, sedláci s traktory, kominíci v plné práci, číšníci a hosté v restauracích – všichni jako by jen na chvíli strnuli, než zase podlehnou všednímu shonu. **Osmatřicet vlaků** je v neustálém pohybu a skutečnost, že se na osmaosmdesáti výhybkách nesrazí, bedlivě hlídá počítač. Ale pozor – nebudete si tu připadat jako ve světě robotů, tenhle kouzelný svět má zcela lidský rozměr. Určitě tu někde natrefíte na vlídného a rozšafného majitele, celoživotního fandu modelových železnic, vrchního vláčkaře pana Lothara Hanische, a navíc, sami tu tedy rozhodně nebudete. Tady jsou nadšení turisté za každého počasí, od roku 2007 jich tu bylo už **tři čtvrti milionu! miliónu**! A přesto je tu klid a vládne tu řád. Konkrétně železniční řád. A když se dosyta vynadíváte a důkladně projdete, čeká na vás příjemná restaurace o pětaosmdesáti místech s výhledem na lesknoucí se Labe i důstojnou hradbu **Bastei** vysoko nad ním.

Děti jsou tu nadšené

Eisenbahnwelten im Kurort Rathen

Víte, že...

*... otevřeno tu mají od začátku dubna do konce října denně **od 10 do 18 hodin** a že součástí bezbariérového železničního království je i **útulný penzion**?*

GULLIVEREM V KRAJI SKALEK A DOMEČKŮ

Jsem nevysoký muž..., ne, jsem prostě prcek. Vždycky jsem byl všude nejmenší. A pak jsem se jednou vydal do půvabné vesnice **Dorf Wehlen** nad údolím Labe. Chvíli předtím jsem okouzleně hleděl na nedaleký turistický most pod spektakulární **Bastei** a připadal si tváří v tvář skalním velikánům ještě o něco menší. A teď jsem najednou stál rozkročen mezi skalami a měl Bastei kdesi pod koleny. Ne, nezdálo se mi to, vstoupil jsem totiž do **Parku miniatur Malé Saské Švýcarsko**. Co na tom, že tady se jako obři cítí i malé děti – já byl najednou Gulliver, seděl jsem obkročmo na lavici malého vláčku a okouzleně putoval mezi největšími atrakcemi Českosaského Švýcarska a měl je všechny doslova na dosah.

Na staré pile

Rozkročeni nad Schrammsteiny

Tenhle park je evropským unikátem. **Bastei, Kuhstall, Schrammsteiny, Affensteiny, Winterberg, stolové hory**, ale také **Edmundova soutěska** nebo **Pravčická brána** jsou tu vytvořeny v miniaturním měřítku z labského pískovce a umístěny do krajiny doplněné o modely hradů, domů, nádraží, jezer, kostelů i rozhleden. Mezi tím vším projíždí **vláček s turisty**, který tu a tam vypustí páru (jakkoli ho pohání elektromotor), a támhle – nezdá se mi to? – v oblacích růžové mlhy vyjíždí za zvuků hudby ze země pomník Richarda Wagnera! Úplnou novinkou jsou **QR kódy**, které je možné načíst mobilem (nemáte-li aplikaci, mobil vám tu půjčí), a vy jste náhle vybaveni **audioprůvodcem** (pochopitelně i v češtině). Najdete tu obchod s **originálními suvenýry** vyráběnými z pískovce, areál je částečně zastřešen, děti si tu přijdou na své u hracích stolů, prolézaček i na trampolíně... Ti, kdo odtud okouzleni odcházejí, mají o důvod víc vydat se obdivovat to, co tu viděli, ve skutečné velikosti.

Miniaturpark Die Kleine Sächsische Schweiz Dorf Wehlen

Park unikátních miniatur

Pohoda na Staré pile

Opravdu báječné je, že k parku přiléhá rázovitá hrázděná venkovská hospoda **„Na staré pile – Zur alten Säge“**. Tady je k vidění uzavřený **čtyřstranný dvůr** rodiny Puschovy s velmi příjemným posezením v rustikální restauraci v prostorách, kde kdysi bývala dílna koláře Willyho Fröda. Restaurace je proslulá poctivou venkovskou kuchyní složenou z místních specialit a tradičních jídel i jídel mezinárodních, jakož i místním pivem. Když k tomu přidáme vlídný, světlý a velmi pohodlně zařízený **penzion ve venkovském stylu** s bezplatnou wi-fi, výbornými snídaněmi, zahradou, dětským hřištěm, krytým grilem, ohništěm i střelnicí pro vzduchové pušky (na objednávku předem)..., je jasné, že výlet do Dorf Wehlen je výborný nápad. A nejenom pro ty, kdo se chtějí cítit jako Gulliver.

Víte, že...

... na staré pile pravidelně pořádají v lednu, únoru, březnu, říjnu a listopadu zabijačky a že vy můžete přihlížet, jak mistr řeznického řemesla Roberto Pusch dokazuje svůj kumšt?

Přívoz na Labi

BEZSTAROSTNÉ TOULKY ČESKOSASKÝM ŠVÝCARSKEM

Kdo by v téhle době ještě vnímal hranice jako překážku – krása je přece jenom jedna. No, možná byste se divili. Pořád jsou tu jisté obavy z orientace v cizojazyčném prostředí. Věřte, že jsou zbytečné. Značení je logické a pohyb v terénu? Nejrůznější dopravní prostředky OVPS (Hornolabské dopravní společnosti Pirna-Sebnitz) vás zavezou k nejhezčím místům Českosaského Švýcarska. Hranice už je vážně jen čára na mapě.

Po souši i po vodě, do skal i roklí

Vážně vám úplně stačí, když se dopravíte do **Bad Schandau, Sebnitze, Königsteinu** nebo **Pirny** a pak zapíchnete prst do mapy. Hustá síť železničních, autobusových, turistických a cyklobusových linek vás doveze téměř kamkoli a už cestou neodlepíte oči od skla, protože zdejší krajina je úchvatná doslova na každém metru. Systém je velmi chytře vymyšlený – představte si autobusy, které ve všední dny vozí děti do školy a lidi do práce, a jakmile nastane víkend nebo nějaký svátek, převléknou se do svátečního a stanou se z nich **Wanderbusy**, které lidem z celé Evropy pyšně ukazují, co všechno je v Saském Švýcarsku k vidění. Můžete se s nimi podívat třeba k nejstaršímu turistickému mostu v Evropě, na úchvatnou skalní baštu **Bastei**, do půvabného **Hinterhermsdorfu** s „lodičkovými“ soutěskami **Obere Schleuse**, do muzea umělých květin v **Sebnitzi...** A máte-li s sebou kolo, zase to není problém – čeká vás sedm linek **cyklobusů (Fahrradbus)**. O všech sezónních víkendech se tak můžete nechat vyvézt, co nejvýše to jde, a pak hodiny sjíždět nádhernou krajinou skal, luk a lesů. Anebo jinak – je tu přece Labe, to velebné a mohutné Labe, tak proč jezdit jen po silnicích? Malá výletní loď OVPS vás nalodí a nechá vás vnímat krásu Labského kaňonu mezi **Bad Schandau, Schmilkou** a **Hřenskem** – a ve kterém přístavišti chcete, můžete vystoupit a být svými pány. Každá stanice je totiž skvělým výchozím bodem k příjemnému putování po obou březích řeky.

Víte, že...

*... je možné zakoupit celodenní jízdenku **REGIONet Labe-Elbe**? Ta platí v celém Ústeckém kraji a na německé straně v oblasti působnosti společnosti Verkehrsverbund Oberelbe (koupíte ji ale výhradně v Česku!). Platí vždy jeden den, ve vlacích, autobusech, na téměř všech přívozech a v tramvajích v uvedených oblastech. Můžete se jí prokázat při jízdě do Drážďan, Mostu, Ústí, Děčína, Teplic, Pirny nebo do Míšně. A na tramvaj **Kirnitzschtalbahn** máte 50% a na výletní loď 10% slevu!*

Nationalpark Sächsische Schweiz Partner

Na stolové hory i do Tiských stěn

Dvě autobusové linky bych vám ale přece jen rád doporučil obzvláště důrazně. Ta první slyší na jméno **Steine-Linie**, má číslo **244** a od dubna do října vás víkend co víkend doveze ke slavným saským stolovým horám – a to nejen k těm nejproslulejším, jakými jsou **Pfaffenstein, Papststein, Zschirnsteine i Königstein**, ale i k těm méně známým, třeba pod **Kleinhennersdorfer Stein** s několika jeskyněmi nebo (a tady zdvihám prst a říkám – pozor – další neobjevený skvost!) nádherný a divoký **Gohrisch**, na jehož vrchol vystoupáte po strmých žebřících, i k turistickým stezkám vedoucím na atraktivní vyhlídkové vrcholky Katzstein nebo Kohlbornstein. Linka **217** se zase jmenuje **Tisá-Linie**, čímž je jasně dána její přeshraničnost. Němečtí turisté se s ní dostanou z Pirny a Königsteinu do Tisé, k jednomu z nejkrásnějších skalních měst na planetě (o to se budu do krve bít), a na Sněžník s nejvyšší šachovou figurkou na světě – věží zdejší rozhledny, české turisty zase autobusy dovezou do údolí říčky Biela k ohromujícím Herkulovým sloupům a dál, až pod pevnostní horu Königstein (o té čtěte na str. 47). Většina spojů této linky má navíc charakter cyklobusu. (Jen pozor, máte-li elektrokola, musí vás být alespoň pět a musíte si o transport předem zažádat na pirna@ovps.de.) OVPS je také partnerkou Lesní stezky/Forststeig, proto je dobré vědět, že linky 217,242,245 a 244 na ni na několika zastávkách navazují.

Opojná krása Saského Švýcarska

Žlutá dáma v srdci skal

Největší atrakcí OVPS ale byla, je a určitě i bude „stará slečna na kolejích“, jak jí Sasové něžně říkají, tramvaj, která vás zaveze doprostřed skal, přímo do srdce národního parku Saské Švýcarsko. Tramvají už jste určitě jeli, ale do skal? Důstojné žluté vozy Kirnitzschtalbahn vyjíždějí z Bad Schandau a sledují už více než 120 let romantickou říčku Křinici líbezným údolím, lesy a loukami až k Lichtenhainskému vodopádu. Však také některé vozy mají už značnou historickou hodnotu – ty vyjíždějí jen o slavnostech a svátcích. Vy se nejspíše svezete novým vozem, který při každém zavření dveří vlídně zabzučí a brzy vám dopřeje výhledy velmi netramvajové. Vystoupit můžete kdekoli – ze všech stanic vedou do lesů a skal turistické trasy s přehledným značením. Určitě si ale nenechte ujít „saskou Pravčickou“ – podivuhodný Kuhstall, skalní bránu nesoucí obrovský kamenný masiv, na který se dá vystoupat po uzounkých „schodech do nebe“. Ať shora, nebo z plata za branou, vždycky vás čekají daleké výhledy na protější skalní hřebeny. Kolem Kuhstallu se dá bloumat hodiny. Jsou tu zákoutí a skalní pukliny, slavný Schneiderloch – jeskyně ústící do skalní stěny, je tu ale také příjemná restaurace, a kdo chce, může se odtud vrátit k tramvaji a jet zase k Labi. Od konečné stanice tramvaje na Kuhstall a zpět je to slabých pět kilometrů, to ujdou i mrňousové.

Praktické informace

*Veškeré varianty výletů, jízdní řády i ceníky, všechno najdete na **www.ovps.de** nebo **www.vvo-online.de** (ty jsou i česky), cyklobusy pak na **www.ovps.de/Verkehrsmittel/Bus/Fahrradbus/470/** .*

Ihr Partner im VVO

Forststeig Elbsandstein Trekkingroute Partner

Tajný tip

*Od roku 2018 je OVPS partnerkou nově otevřené **Lesní stezky/Forststeig**. K tomuto dálkovému treku, značenému žlutým svislým pruhem, se pohodlně dostanete autobusovými linkami 217, 242, 245 a 244, které se na několika svých zastávkách dotýkají přes 100 km dlouhé trasy Forststeigu.*

Srbská Kamenice s kostelem sv. Václava

Kostel sv. Máří Magdalény v Krásné Lípě

Chrám sv. Petra a Pavla v Růžové

TIŠÍ SVĚDKOVÉ ROZDVOJENÉ VÍRY

Dnes už pohříchu velmi málo víme o dobách, kdy se stavěly kostely. A skoro nic o tom, co pro tehdejší lidi znamenaly. Zkuste si někdy představit, o čem přemýšlel člověk gotický či barokní. Budete překvapeni, jak brzy se ocitnete na pokraji bezradnosti. Pro člověka těch dob byla podstatou a středobodem života víra. Když s Lutherovým učením přišla reformace a obrovský rozmach protestantství, byla to revoluce v myšlení mnohých. A když potom po Bílé hoře nastoupila v českých zemích protireformace a vynucování návratu ke katolické víře, byla to masová tragédie. Lidé se buď zapřeli a podlehli, nebo odešli. Celé vesnice se vylidnily. Exodus směřoval do Saska, které setrvávalo v protestantství. A tak se ze **Šluknovského výběžku**, tehdy nazývaného **České nizozemí**, stal jakýsi katolický klín vražený do protestantského moře. Budování sakrálních staveb od těch velkých po ty nejdrobnější včetně nezvykle vysokého počtu křížových cest, to byl až demonstrativní barokní výkřik katolictví.

Chrámy ve stínu skal

O čtrnácti křížových cestách i o bezpočtu drobných sakrálních památek rozptýlených po polích, lukách i ve skalách už jsem v Zážitcích psal mnohokrát. Ne tak o kostelích. A přece je v celé oblasti chrámů až překvapivě. Mohu-li doporučit – nedejte se odradit jejich zavřenými vraty. V každé obci povětšinou je někdo, kdo je vybaven klíčem a právem ukázat vám interiér kostela. Nejzápadnějším chrámem je pozdně barokní **kostel sv. Anny v Tisé** s opravenými varhanami, znovu ozvučenými zvony a vzácným křišťálovým lustrem z 19. století, který byl nalezen na půdě a nákladně restaurován. V **Děčíně** je kostelů několik. Nejsnáze se dostanete do nádherného raně barokního **chrámu Povýšení sv. Kříže**, který je součástí jednoho z prohlídkových okruhů děčínského zámku. Raritní je barokní **kostel sv. Václava a Blažeje**, který byl postaven vně městských hradeb. Nejtěžší je dostat se do toho nejvzácnějšího děčínského kostela, do **sv. Václava v Rozbělesích**. Ačkoli je z dílny Kiliána Ignáce Dientzenhofera, dodnes se nevzpamatoval z toho, že po čtvrt století sloužil jako sklad hliníkových profilů. To pozdně barokní **kostel Nanebevzetí Panny Marie v Arnolticích** se ze zmaru vzpamatovává rychleji. Dvěma katolickými stánky v těsné blízkosti skalního srdce Českého Švýcarska jsou barokní kostely zasvěcené **sv. Janu Nepomuckému** – ten ve **Hřensku** je vůbec nejníže položeným kostelem v Česku a ten v **Jetřichovicích** zase dodává malebnosti obci pod hradbou skalních stěn. **Růžové** zase velmi sluší opravený barokní **chrám sv. Petra a Pavla**. Pozoruhodný je barokní **kostel sv. Václava** s dřevěnou věží a vzácným pozdně barokním oltářem, který se tyčí nad **Srbskou Kamenicí**. To v **České Kamenici** najdeme vedle vznosného gotického **kostela sv. Jakuba Většího** s krásným zčásti barokizovaným interiérem také pozdně barokní **poutní kapli Narození Panny Marie** obklopenou ambitem, která ukrývá opravdu skvostný pozdně barokní oltář a krásné fresky. Gotický **chrám sv. Jiří v Chřibské** s velmi zajímavým ambitem a náhrobky ze zrušeného hřbitova i pozdně barokní **kostel Nanebevzetí Panny Marie** v Doubici už nás zase vracejí ke skalám a jádru Českého Švýcarska.

Stánky víry v Českém nizozemí

Na náměstí **Krásné Lípy** shlíží elegantní a důstojný chrám **sv. Máří Magdalény** s úžasným interiérem, velmi krásně znějícími varhanami, tu a tam přístupnou věží i mimořádnými náhrobky na místě někdejšího hřbitova. Zejména doporučuji obhlédnout **náhrobek Veroniky Römisch** z dílny česko-německého klasicistního sochaře Františka Pettricha. V **Rybništi** natrefíte zajímavý secesní **kostel sv. Josefa**, v **Jiřetíně pod Jedlovou** barokní **kostel Nejsvětější Trojice**, ve **Studánce** novorománský **kostel sv. Františka z Assisi**, ve **Varnsdorfu** dva kostely – pseudogotický **sv. Karla Boromejského**, kterému z důvodu nedostatku prostředků kdysi nedostavěli věž, a mohutný barokní **sv. Petra a Pavla**. V **Rumburku** barokní klášterní **kostel sv. Vavřince** s přiléhajícím areálem **Lorety** a barokní **kostel sv. Bartoloměje**, v **Jiříkově** křížovou cestou obklopený **kostel sv. Jiří**. Empírový **kostel sv. Vavřince** v **Království** je obkroužen působivým hřbitovem, stavebně zajímavý je barokní **chrám sv. Václava** ve **Šluknově**. Středobodem **Velkého Šenova** je opravený barokizovaný renesanční **kostel sv. Bartoloměje**. Opravdu úchvatně rekonstruovaný je i barokní **kostel sv. Šimona a Judy** v **Lipové**. Nejseverněji položeným českým kostelem je barokní **chrám Navštívení Panny Marie** v **Lobendavě** a od novogotického **kostela sv. Archanděla Michaela** v **Dolní Poustevně** to není daleko k jednomu z největších chrámů v oblasti, k mikulášovickému **kostelu sv. Mikuláše** s nádherným barokním interiérem. Z poutního hlediska zdaleka nejvýznamnější sakrální stavbou v oblasti jsou „Lurdy severních Čech“, novorománská **bazilika minor ve Filipově**, zasvěcená **Panně Marii Pomocnici křesťanů**. Ta vyrostla na místě domku, v němž žila v letech 1835–1866 chudá tkadlena Magdalena Kade, která se stala svědkyní mariánského zjevení a zázračně se uzdravila. Evangelické kostely jsou na českém území jen čtyři (nepočítáme-li ruinu v Růžové) – ve Varnsdorfu, Rumburku, Děčíně a České Kamenici. Stačí ale přejet hranice do Saska a na evangelické kostely narazíte téměř v každé obci. Jsou jiné, mají odlišnou atmosféru, bývají méně okázalé a zdobné… Dvě strany jedné mince, dva pohledy na tutéž víru. A nádherné kostely jako tiší svědkové těch dob.

Novorománská bazilika minor ve Filipově

Víte, že…

*… zmíněný významný sochař František Pettrich (1770–1844) je také autorem soch na křížové cestě **Annaberg** u Lobendavy, hlavního oltáře s krucifixem a dvojicí modlících se andělů v kostele v Lipové a náhrobků ve Velkém Šenově i Mikulášovicích?*

NA CESTÁCH S BEZVA RODINOU

Rád bych vám teď představil své báječné kamarády – rodinu Svozilových. **Maminka Barbora**, akční, sportovně založená kunsthistorička s báječným nadhledem, **její muž Jan**, tak trochu pivní typ, úředník, v rodině trochu za outsidera, který ale klame tělem a dokáže překvapit, **dcera Lucie**, ekobiogreendia dívka studující hnojárnu, **syn Lukáš**, středoškolák, kanoista a rodinný zívák, jeho půvabná, ale neskutečně **adrenalinová dívka Karolína** a **neteř se synovcem – Natálka s Matesem**, kteří rodinné výlety důsledně převracejí na ruby a mění k obrazu svému… Znám je jako málokoho… Zvláštní – už si přijdu dost starej na to, abych měl fiktivní kamarády – a stejně je mám.

No ano, je to tak. Svozilovi ve skutečnosti neexistují. Máte-li ale strach o mé duševní zdraví, pak zbytečně. Jsou to totiž hrdinové dnes už pětidílného seriálu velmi netradičních průvodců **Cestovatelský deník**, který už několik let s obrovským gaudiem píšu. Všechno to začalo **Okolím Českého Švýcarska**, nádhernou podkovou **Děčínska, Benešovska, Českokamenicka, Krásnolipska a Šluknovska**. Sem se Svozilovi vydali na svou první rodinnou dovolenou. Od té doby už procourali **České středohoří, Dolní Poohří** a **Krušné hory** dokonce dvakrát – nejdřív v zimě a později i v létě. S hrdostí říkám, že takového průvodce jinde než v Ústeckém kraji nemají! Jde tak trochu o beletrii, cestovní deník plný příhod, vztahových bouří i rodinných vtípků, něco takového, jako si tu a tam píšeme z rodinných výletů všichni. No, a ve druhém plánu, vlastně docela nenápadně, dozvídá se laskavý čtenář, kde všude Svozilovi byli, jak se jim tam líbilo, co koho nadchlo a co zklamalo, co všechno nestihli navštívit a určitě to dají „příště“… Z hloubi své duše doufám, že se při čtení deníků nikdo nenudí a o turistických atraktivitách se dozvídá nenásilně a vlastně jaksi mimochodem, ale stránku za stránkou má větší a větší chuť vydat se po stopách téhle povedené rodiny – protože čert vem, jestli doopravdy existují, ta nádherná místa jsou totiž naprosto a zaručeně reálná, lákavá a rozhodně k navštívení mimořádně vhodná. Až budete putovat po **Ústeckém kraji**, ptejte se na informačních střediscích – tam jsou „Cestovateláky“ k dostání. Třeba vás taky naladí na nějakou rodinnou výpravu…

Pohled do zákulisí

No, a že jste to vy, podíváme se teď trochu do zákulisí vzniku deníků. Všichni ti, o kterých píšu, totiž existují. Máte v tom zmatek? Žádný strach, je to jednoduché. Tak třeba Barbora, to je ve skutečnosti **Danka Štefáčková z ópéesky České Švýcarsko**, jedna z dobrých duší regionu. I ostatní členové rodiny jsou z masa a kostí. Vyvezeme je na místa, o kterých píšu, vymyslíme situace a ty nafotíme.. Fotky putují do ateliéru k výtvarníku **Petru Heroldovi**, který ponechá krajinu a stavby, ale rodinu překreslí. Vznikne netradiční grafický celek – kreslená rodina v reálném světě. Jednotlivé fotky se doplní tu **komiksovými bublinami**, tu zase **QR kódy**, díky nimž obrázky dokonce i mluví. Je to tedy trojí zábava – nejdřív focení, pak psaní a kreslení a nakonec – jak všichni doufáme – čtení. A jak to tedy ve výsledku vypadá? Tak se podívejte…

… Za celou bandu autor textů Rosťa Křivánek.

Brána do Čech
www.branadocech.cz

Na koloběžce k Pfaffensteinu

event time
ČESKÉ ŠVÝCARSKO

Víte, že...

*... cokoli se potřebujete dozvědět o obou spanilých jízdách i dalších nabídkách agentury zážitkových programů Event Time České Švýcarsko, najdete na **www.eventtime.cz**?*

ÚPLNĚ JINÉ SPANILÉ JÍZDY

Jak se tak skoro celý život toulám po **Českosaském Švýcarsku**, rouhám se tu a tam, že už mě nemůže nic překvapit. A pak se potkám s **Jardou Novotným**, čekám, že se jako pokaždé budeme bavit o **golfu v Janově** – a podívejme, on že ne, a že má pro mě něco, co jsem ještě nezažil. Jeho firma **Event Time České Švýcarsko** prý nabízí zážitky úplně nového druhu. No... nevím..., uvidíme... A vážně jsem viděl. A zažil. A je to tak senzační, že se s vámi o to musím podělit. Už proto, že kdokoli z vás si tyhle **dvě spanilé jízdy** může dopřát taky.

Neodolatelná svoboda koloběžkování

Trhněte si nohou! Ne, pozor, to nejsem nezdvořilý. Takhle se totiž v Česku, které je opravdovou velmocí v tomto sportu, už někdy od dvacátých let minulého století zdraví koloběžkáři. Nevím jak vy, já naposledy proháněl koloběžku v dětství. Když jsme stáli kousek od **Děčínského Sněžníku**, kam mě **Event Time** vyvezl, a já poprvé stoupnul na „nášlap“, lehce se mi při představě 35 km jízdy na tomhle stroji zatmělo před očima. Stačilo ale pár minut a já pochopil, že jízda na koloběžce je v první řadě absolutní svoboda – tedy samozřejmě, jedete-li z kopce nebo po rovině, ostatně, ono se do kopců rekreačně ani nejezdí – koloběžka se prostě vede. Stojíte **čtyři centimetry nad zemí**, odrážíte se tu jednou, tu druhou nohou, ponejvíce ale stojíte na nášlapu oběma nohama a podivuhodně vlídnou rychlostí (ani běh, ani kolo) projíždíte divukrásnou krajinou a máte čas „na čumendu“. Kdykoli vás napadne, seskočíte a zajdete **do skal, na vyhlídku, do kostela či zámku, muzea** – a zase jedete. **Event Time** má dokonale vymakané trasy, v podstatě bez výjimky

S partou je na koloběžkách vždycky skvělá atmosféra

dlouhé sjezdy. My jsme sjížděli ze **Sněžníku Saským Švýcarskem** kolem stolové hory **Pfaffenstein** se štíhlou **Barbarinou** až k Labi do **Königsteinu** a pak podél vody do **Stadt Wehlen**. Naprosto s ničím nesrovnatelný zážitek! Ostatních jedenáct tras vede **Českosaským Švýcarskem, Labskými pískovci i východním Krušnohořím**, jet mohou i zcela nezkušení koloběžkáři, a dokonce i děti zhruba od devíti let. Na všem se dohodnete – na délce výletu v čase i kilometráži (od 20 do 60 km). Budete vybaveni helmou, parádní silniční koloběžkou značky Kostka s nízkým nášlapem, absolvujete krátkou instruktáž a nácvik bezpečné jízdy, dozvíte se, co vás čeká, co uvidíte, kde se najíte a napijete – a už se sjíždí! A čím víc vás jede, tím větší se zažije legrace čili sranda. Báječné je, že nejedete sami, ale s průvodcem, který střídá zajímavá fakta s vtípky, ví, kam stojí za to odbočit a co je kde k vidění, a dokonce vás třeba dokáže překvapit nachystaným občerstvením na kraji lesa. A víte, co je ještě obrovská výhoda koloběžky? Nejen že se z ní krásně hledí do klidně ubíhající krajiny, ale báječně se na ní povídá. Jedete vedle sebe, oči vám plují po okolí a v klidu si stihnete říct se svými spolukoloběžkáři všechno, nač jindy prostě není čas.

Na koloběžce jste součástí přírody

Stolní jízda úchvatným městem

Druhý zážitek byl ještě o něco pitoresknější, alespoň z počátku tedy. Na koloběžce už jsem totiž předtím jel, ale na **konferenčním kole** nikdy. Musel jsem si ten termín dokonce vygooglit, protože jsem si pod ním neuměl nic představit. To je vám něco naprosto úžasného! Představte si kulatý **konferenční stolek**, kolem nějž sedí naproti sobě **sedm lidí na cyklosedačkách**, jeden z nich třímá volant, všichni šlapou, a ono to prosím jede! Pochopitelně po městě – s tímhle strojem byste se na Tour de France vážně vydávat nechtěli. Ale v ulicích jednoho z nejkrásnějších saských měst, v **Drážďanech**, jde o naprosto komfortní a nekonečně zábavný způsob přepravy. Zejména když se takových pojízdných stolků seřadí do kolony třeba pět a průvod se vydá do **Altstadtu** kolem **Frauenkirche** a katedrály **Hofkirche**, projede **Zwingerem**, defiluje kolem **Fürstenzugu**, tedy slavného porcelánového nástěnného obrazu Knížecího průvodu..., prostě projede komplet všechna nejatraktivnější místa levého břehu, pak se vydá i na břeh pravý, do **Neustadtu**, proplétá se úzkými uličkami historické části, na stolku se objevují **ochutnávky místních piv**, italský zmrzlinář podává svůj produkt konferenčním cyklistům přímo do ruky... A to ještě není všechno. Po cestě probíhá **zábavný test** – poznávají se sochy, uhadují pikantní detaily ze života slavných – jde hlavně o zábavu, neboť někdy je prostě výživnější pořádně se zasmát než být chytrý jako rádio. A když už máte pocit, že to ani lepší být nemůže, zavede vás Jarda Novotný na Labskou stezku a jednotlivé „stolkové“ posádky si to tu na férovku rozdají ve sprintu. Já na tuhle spanilou jízdu nádhernými Drážďany pozval početnou partu kamarádů a v podstatě všichni do jednoho odjížděli rozhodnuti vzít sem na teambuilding své kolegy ze zaměstnání. A já? Drážďany znám jak své boty, ale po téhle jízdě jsem měl pocit, že jsem tu poprvé – on totiž úhel pohledu rozhoduje. A městské bulváry, uličky i náměstí, mosty i kostely viděné zpoza jedoucího konferenčního stolku – to už je tedy po čertech jiný úhel pohledu.

Drážďany úplně jinak

Káva na mnoho způsobů, ale vždycky báječná

KÁVOVÁ KULTURA V RODINNÉ KAVÁRNĚ

Byly doby, kdy kavárny byly středem společenského dění. Vypadalo to, že v době sociálních sítí se něco takového nemůže vrátit – a přece se to stalo. **Kávová kultura** je nejen umění vychutnat si kávu, zkoušet různé způsoby jejího pražení i přípravy, je to také potřeba a schopnost odpočívat, zbavit se stresu a dokázat si užít přítomnou chvíli na sto procent. Kavárenský boom pronikl už i do **Českého Švýcarska** a **Českého nizozemí**. A právě kavárna **rodiny Dužárových** je jednou z jejích vlajkových lodí.

Začalo to pražírnou. **Domácí pražírnou**. Nakoupit kvalitní zelenou kávu od férových dodavatelů, kteří farmářům za jejich produkt dobře platí a umožňují jim tak udržet kvalitu kávy, a upražit ji v celé škále možností od světlého po tmavé pražení. Zabalit a nabídnout na trhu. Pak přišel nápad otevřít kavárnu, ve které by si každý mohl ověřit, jak káva od Dužárů chutná. No, a díky tomu je už od konce roku 2018 město **Rumburk** bohatší o velmi **příjemnou kavárnu**, ve které vaří, pečou, praží i obsluhují členové jediné rodiny. Kavárnu **Bohemian Coffee House** najdete pár kroků od Rumburské **lorety**. Až usednete – ať už do **útulné místnosti,** nebo na **venkovní zahrádku** – sledujte chvíli své okolí. Já to udělal a byl velmi překvapen.

Jiří Dužár v rodinném království

Komunita nejen kávová

Mnohý by si řekl – kavárna, kde si můžete vybrat z několika druhů kávy „na mlýnku“ i ze všech myslitelných způsobů přípravy – od strojového espresa přes dripper a french press po chemex a aeropress…, a v Rumburku? Kdo to tady bude pít? Jenomže ono se ukázalo, že místní jsou zvídaví, rádi experimentují a chtějí ochutnat všechno. A turisté nejsou jiní. A tak je tu neustále plno, Dužárovi rozšiřují provoz ze všedních dnů i na víkendy… Prostě úspěch. Zasloužený. Můžete tu snídat klidně po celý den – **od sedmé** ranní **do půl sedmé** večerní – a pochutnat si na slaných dobrotách (vajíčka na mnoho způsobů, sendviče, polévky) i na velmi dobrých **domácích dortech a koláčích**, které tu sami pečou – všechno z čerstvých a lokálních surovin.

Dá se tu koupit příslušenství na přípravu kávy a hlavně – **zrnková káva** mnoha druhů v celé škále pražení. Pořádají se tu kávová setkání, workshopy, cuppingy neboli degustace, ukázky pražení kávy… Pomalu tu vzniká komunita lidí, kteří mají společného mnohem víc než jen lásku ke kávě. A chcete-li osobní doporučení – já si odtud odvezl výbornou brazilskou středně praženou kávu z oblasti Cerrado a jsem nadšen!

Vše potřebné se dozvíte na **webu www.bohemiancoffeehouse.cz**.

CUKRÁRNA PLNÁ (D)LASKOMIN

Jestli je na nějaký podnik v Českém nizozemí opravdu naprostý spoleh, a to už dlouhá léta, je to **Café Dlask**. Představte si to: cukrařina je vaše hobby, jste koumavý a zabejčilý typ, a tak zkoušíte a experimentujete, až se doberete ideálních receptur, po kterých se vám samotným dělají boule za ušima, a protože jste zároveň podnikaví a světem protřelí, otevřete si cukrárnu s kavárnou, abyste se o svůj kumšt mohli podělit s ostatními. Takhle přesně to má **František DLASK**.

Už dlouho přemýšlím, jestli to jeho ptačí jméno nevzniklo jako akrostich: Dobré, Lákavé, Autentické, Specifické, Kvalitní – DLASK, protože přesně takové Dlaskovy dezerty jsou. Jeho systém je bezesporu rizikový – trvat za každou cenu na kvalitních surovinách a na receptuře, která je bez kompromisů, to se prostě a jednoduše nemusí finančně vyplatit. **Café Dlask** totiž nestojí někde v pražském Karlíně, ale **v centru Varnsdorfu** – a tam zkrátka můžete nasadit ceny jen do určité výše. A přece to František už léta – a velmi úspěšně – zvládá. A lidi pochopili, že mají ve svém městě něco zcela výjimečného. I turisti to pochopili. A dokonce i lecjaká komise! Tak schválně: tři dobroty mají punc **Regionálního produktu Českého Švýcarska – Dort tety Alenky, Borůvkový řez** a **Dlaskův větrník**. Ten se nedávno stal dokonce **Potravinou Ústeckého kraje**! Proč? Až ho ochutnáte, přestanete se ptát. Tenhle větrník je totiž nejlepší na planetě – za to já dám hlavu na špalek!

Ostře nabitý arzenál dobrot

František má dokonce ve své cukrárně (v obou, filiálka je na **šluknovském zámku**) magnetickou vitrínu. Kdykoli sem vejdu, jsem nezadržitelně tažen k té prosklené ploše, oči jezdí po krásných dezertech a slinné žlázy přeřazují na pětku. Receptury z celého světa, ze Severní i Jižní Ameriky (František nějaký čas žil v Argentině), z celé Evropy i z babiččina sešitu. Kanadský **carrot cake**, americký **pekanový pie**, italské **tiramisu** i ryze česká **špička**, **punčák**, nepochopitelně dobré **kremrole, kokosky, laskonky**… A k tomu **báječná káva** z pražírny v **Lužických horách**, kterou si František v duchu své filozofie sám vybral a namíchal si Dlaskovu směs, **domácí limonády** – ale pozor, fakt domácí! František má sofistikovaný výrobník sodovky a technologií sous vide kouzlí přírodní sirupy – okurka, zázvor, citron, pomeranč, malina, ostružiny, a dokonce grenadina a **vlastní tonic**… Na co jsem zapomněl – na zmrzliny! Ty František dělá bůh suď jak, ale skvěle. Když přivřete oči, na jazyku vám exploduje chuť ovoce a tělem se rozlije rajský chlad. Hmmmm.

František Dlask, mistr cukrář

Víte, že…

*… **Café Dlask** nabízí denně minimálně pět **bezlepkových dezertů**? Ne? Tak už to víte.*

Dejte si cokoli, bude vám chutnat

„Stará dáma" u Lichtenhainského vodopádu

TAM, KDE ŠUMÍ VODOPÁD

Klidné a utěšené je údolí říčky **Křinice**. Projíždíte-li jím od ústí v **Bad Schandau** proti proudu řeky, je to, jako kdybyste se pohybovali i proti proudu času a sledovali milníky historie turistiky v Českosaském Švýcarsku. Pokud zrovna nejedete tramvají, bezpochyby vás míjí (slavná „Stará dáma", žlutá turistická tramvaj, tu totiž jezdí už od roku 1898) a vy se po nějakých osmi kilometrech dostanete do místa, z nějž turistická historie doslova dýchá. **Lichtenhainer Wasserfall.**

Víte, že...

... v penzionu Lichtenhainer Wasserfall se můžete ubytovat třeba jen na jednu noc, spontánně, když jdete nebo jedete kolem a nadchnete se tou starosvětskou budovou? Podrobnosti na ***www.lichtenhainer-wasserfall.de****.*

Lichtenhainský vodopád v plné síle

Oáza skvělého jídla

Lichtenhainský vodopád, poprvé zmiňovaný už v roce 1812, byl v roce 1830 upraven tak, aby bylo množství vody v něm větší a hlavně – ovladatelné. Od těch dob dodnes, v létě přes den dvakrát za hodinu, vyřítí se z ústí skalní soutěsky mohutný proud vody, která padá přes mechem čalouněné kameny a uvádí v nadšení hloučky turistů. A v těsné blízkosti padající vody zdobí **Křinické údolí** už od roku 1853 výstavný **penzion a restaurace ve švýcarském stylu**, hrázděná stavba, která je už bezmála 120 let v rodinném majetku (rodin Lehmann, Fuchs a König). Masivnější tradici abyste pohledali. Penzion na břehu Křinice je navíc báječným východištěm turistických tras – například do oblasti „saské Pravčické brány", tedy mohutného **Kuhstallu, Velkého i Malého Winterbergu i Vorderes Raubschloss** se slavným převisem **Idagrotte**. Spí se tu báječně a snad ještě o něco lépe se tu jí. V loveckých interiérech z 20. let minulého století tu dokonale poznáte půvab **typické saské kuchyně**. Co bych vám tak doporučil... Určitě zdejší specialitu, **v domácí udírně uzeného pstruha duhového**, skvělou **soljanku**, výborný **zvěřinový guláš** s pro změnu typicky českým knedlíkem, který tu dělají báječně nadýchaný, sladkokyselý **čočkový eintopf** s uzeným, saskou obdobu české svíčkové, totiž **Dresdner Sauerbraten**, anebo senzační domácí tvarohové placičky **Quarkkeulchen**. Najedí se tu i vegetariáni či vegani. Rádi tu přivítají motorkáře, pro které tu mají připravené zázemí, stejně tak cyklisty. Největší šrumec tu bývá poslední víkend v červenci, když celé jindy tak klidné údolí burácí Kirnitzschtalfestem. Kdykoli jindy – božský klid a na talíři mana nebeská...

Kuhstall

HOTEL NA VRCHOLCÍCH SKAL

Výhled ještě povyšuje skvělé jídlo

O **Bastei**, česky Baště, nádherném seskupení fantaskních skal tvořících monumentální kulisu prvnímu kamennému turistickému mostu v Evropě, už jste si přečetli v Zážitcích mnohokrát. Teď mám pro vás tip, jak si Bastei užít úplně jinak, po svém. Stejně jako Pravčická brána je totiž i Bastei středem pozornosti davů turistů, takže o nějakém intimním zážitku nemůže být moc řeči. Leda že byste přijali pohostinnost skalního hotelu Bastei. Já to udělal a jsem nadšen.

Mít Bastei jen pro sebe

Představte si, že se ráno probudíte v komfortním a sluncem zalitém pokoji a ještě před snídaní vyrazíte na malou procházku. Jediný zvuk, který slyšíte, je zpěv ptáků a tiché šelestění ranního vánku. Stačí pár kroků a otevře se před vámi opravdu božský pohled do lesnatého údolí, na neskutečnou skalní hradbu, ještě spící most, a na obzoru se z oceánu mlhy vynořují stolové hory. A vy jste tu úplně sami, jako by to všechno bylo připraveno jen a jen pro vás. Anebo večer, když slunce z posledních sil zlatí vrcholky skal a všichni turisté už dávno odešli... Taková je hlavní jedinečnost **Berghotelu Bastei**. Není ale zdaleka jediná. K velmi pohodlnému pokoji vybavenému vším, co vás jen napadne, musíte připočítat **beauty&wellness oázu** v historickém Švýcarském domě, kde vás doslova rozmazlí ruce obratných masérů. Můžete si tu dopřát aromaterapeutické masáže, kosmetické procedury, zábaly, koupele... a ve finále nezapomeňte na saunu. I ta je jedinečná – má totiž kouzelné okno, za kterým se odehrává panoramatický výhled, jenž umocní blahodárnost horka pronikajícího do každé buňky vašeho těla.

Hostina pro oči i chuťové buňky

Pokud jste vyznavači panoramatických výhledů, čeká vás ještě jedna, zcela mimořádná hostina – v doslovném i přeneseném smyslu. Berghotel Bastei totiž nabízí moderní gastronomii v **panoramatické restauraci**. Výhled z ní při sebepoctivější snaze nedokážu popsat. To musíte vidět. Stříbrné hadí tělo **Labe** vinoucí se hluboko pod vámi v majestátním meandru, členitou krajinu korunují stolové hory **Königstein, Lilienstein** a **Pfaffenstein**, kudrnaté lesy, zářící louky, hned pod vámi temena skalních věží... Ten pohled, co budete živi, nezapomenete. A co může být lepší, než doprovodit ten grandiózní výhled báječným jídlem. Dejte si tu vepřové medailonky pečené ve slaninovém kabátku s pepřovou omáčkou, rathmannsdorfského pstruha na mlynářčin způsob, roládu ze selete v houbové omáčce se zelím, slaninou a bramborovým knedlíkem nebo kančí filet v křupavém těstíčku s cibulkou a žampiony, smetanovou omáčkou s pepřem a bramborami Dauphine. U dezertu se příliš nerozmýšlejte, hornolužické tvarohové lívanečky s horkými višněmi jsou prostě báječné. Nikdo vás ale nebude peskovat, zastavíte-li se tu jen na kávu nebo horolezecký chléb (sendvič s uzeným masem, okurkou a cibulkami na selském chlebu) a necháte oči plout krajinou. Berghotel Bastei je prostě vlídná náruč s výhledem, jaký nikde jinde na světě nezažijete.

Turistický most na Bastei

Praktické informace

Veškeré potřebné informace a navíc nádherné 360° virtuální prohlídky najdete na ***www.berghotel-bastei.de*** *(v angličtině a němčině). V panoramatické restauraci vás pak potěší i menu v češtině.*

Wellness ve skalách

Zoo Děčín

VELMI HRAVÁ SEDMDESÁTNICE

Čerstvá sedmdesátnice, **děčínská zoologická zahrada**, je častým hostem na stránkách Zážitků, takže už dobře víte, že je to velmi **interaktivní areál**, ve kterém můžete každou chvíli na něco sahat, něco luštit, něco zkoušet.

Jsou tu **„chmatací“** i **„čichací“** okénka, můžete si prohlédnout, co zvířata žerou, z telefonní budky můžete zavolat vybranému zvířeti, na stanovištích **zoorekordů** se dá vyzkoušet, předčíte-li třeba blechu nebo pásovce ve skoku do výšky anebo které zvíře dokážete předběhnout. K tomu **velký dětský areál** s průlezovým hradem, horolezeckou stěnou a dětskou kontaktní zoo a také rok co rok lépe hodnocený **bufet**, který svou gastronomickou úrovní překvapí úplně každého. Víte i to, že se tu zaměřují také na **faunu Českosaského Švýcarska**. Co vy tedy vlastně nevíte? Možná se k vám nedostala ta smutná zpráva, že když uhynula medvědice Helga, skončil s ní i raritní chov medvědů grizzly, a nejspíš ani ta skvělá zpráva, že na jejich místo nastoupili nádherní **medvědi kamčatští**. Novinek je tu každý rok spousta – třeba nový druh opic ve zbrusu nové expozici. Jde o **chápany středoamerické mexické**, primáty s velmi zamyšleným výrazem, které kromě Děčína chovají ještě v Praze – a pak už **nikde jinde v Evropě**! Také je dobré vědět, proč je teď hned na začátku zoo staveniště – vzniká tu velmi zajímavý celek **Zvířata z chladných krajů** a vy můžete sledovat postupující práce doslova krok za krokem.

Víte, že...

*... se k 70. narozeninám zoo chystá **velká výstava** v obchodním centru Pivovar?*

Zoo Děčín
70 let
1949 - 2019

Vydry konstruktérky i podivný tvor

Určitě se zajděte podívat k expozici **vyder říčních**. Budou vám připadat nesmírně hravé, což ony také jsou – vždyť už poněkolikáté velmi zvídavě rozebraly celý výběh na prvočinitele, takže expozice, kterou uvidíte, je zcela nová. Abych nezapomněl – nedivte se, že na cestách v zoo budete kromě ostatních návštěvníků potkávat i **volně se pohybující zvířata**. Procházejí se tu **pávi**, dva rozvážní **kocouři** a taky tvor, se kterým si možná nebudete vědět rady. Je to kočka? Nebo pes? Chyba lávky – je to slepice! Konkrétně **hedvábnička**... tu prostě musíte vidět. Vraťme se ale ještě k hravým prvkům zoo. I tady jsou novinky – potěší vás dvě nové stezky: **Co nevíte o zvířatech** a **Stezka stromů**. Tu si projdete s leporelem, které dostanete zdarma na pokladně. Je tu i naučná stezka **Cesta za medvědy grizzly**, která hravou formou připomíná jedinečnost zvířat, která byla 35 let tváří děčínské zoo. Na cestě domů se pak dole pod kopcem zastavte v expozici **Rajské ostrovy** a ve čtyřech patrech proplujte prostředím korálového útesu, mangrovového pobřeží, deštného pralesa, pouští a polopouští.

ZÁŽITEK ZARUČEN!

Takhle nějak si představuju život – přijedete do Českého Švýcarska, zajdete do **Active Pointu** v Děčíně nebo ve Hřensku a řeknete: Chci tady něco zajímavého zažít. A oni na to, že samozřejmě a račte si vybrat. Tak tomu já říkám **zážitkový komfort**.

Z čeho? Minimálně ze čtyř aktivit. Můžete vsednout do **raftu** a jet po Labi do Hřenska a zpátky na **kole** nebo **koloběžce**. Můžete si vylézt děčínskou **městskou via ferratu** s průvodcem. Můžete se vydat na **Sněžník**, kde vyfasujete **koloběžku s mapou**, a čeká vás sjezd snů. Můžete ale také naskočit na **paddleboard** a brázdit proud Labe do **Dolního Žlebu** a vrátit se na koloběžce. A teď si vezměte, že **Active Point** má ještě **půjčovnu** snad úplně všeho, co k outdoorovým aktivitám potřebujete – kola, elektrokola, tandemy, ferratové sety, rafty, kánoe, vozíky, sedačky, GPS, nordic walking hole... A navíc nabízí ubytování v moderním a unikátním **city kempu** v samém srdci **Děčína**, na dosah spoustě zážitků a zábav. Od plochy pro stany přes přípojky pro karavany po bungalovy, **pomyšlení pro cyklisty**, komfortní zázemí pro milovníky in-line bruslení, vodních sportů, horolezce, motorkáře, zcestovalé turisty a karavanisty, zkrátka pro všechny **příznivce aktivního stylu života**. Kontakt: **www.active-point.cz**.

RÁJ HOROLEZCŮ

do lesa
ZÁŽITKOVÁ KANCELÁŘ

Českosaské Švýcarsko je jednou z nejstarších a nejkrásnějších **lezeckých oblastí** na světě. Vždyť právě tady se zrodila **tradice volného lezení**. Lezecké terény jsou tu nesmírně pestré a všech myslitelných stupňů náročnosti. Vydejte se **do stěny s průvodcem** – bude vás to bavit!

Stačí se obrátit na **zážitkovou kancelář Do lesa** – a máte po starostech s výběrem terénu i vším ostatním. Nabídnou vám tu jedinečný zážitek pod vedením **zkušeného instruktora** a vy si vyzkoušíte **tradiční pískovcové lezení** na skalách, **průstupy jeskyněmi, slaňování**, vydáte se na zajištěné cesty **via ferrata**... A je jedno, jste-li malí či velcí, tlustí či tencí, parta kamarádů, pracovní tým nebo rodina s dětmi, protože tyhle adrenalinové zážitky vám tu zprostředkují **bezpečnou formou** a s ohledem na individuální fyzické schopnosti a věk účastníků. Zkuste to a zažijte **radost z pohybu v přírodě** i neopakovatelný pocit z dosažení vrcholu při pohledu z jiné perspektivy. **Zážitková kancelář Do lesa** navíc provozuje i **půjčovnu jízdních kol**, kde jsou kromě kol k mání i sedačky a vozíky, zajišťuje zkušenost s **intuitivní lukostřelbou** a nabízí i **dobrodružné programy a hry**... S nimi se vážně nudit nebudete. Kontakt: **www.dolesa.eu**; facebook: Do lesa; e-mail: info@dolesa.eu; telefon: 728 279 836

Nechte si poradit a pak se bavte!

active point Děčín

Jedinečné zážitky na laně

Usedlost Nový Svět

STARÉ ČASY V NOVÉM SVĚTĚ

Jsme tak trochu otroky doby. Žijeme v zajetí médií, elektronických vymožeností, na vodítku mobilu, televize, internetu a sociálních sítí. Kdykoli se chci téhle tíhy zbavit, vydám se proti proudu času do **Růžové**. Tady, na kopci klidně se zdvíhajícím nad obcí, při silničce na **Bynovec** je Nový Svět. Přesněji **Usedlost Nový Svět**. Není to jen penzion se zahradou. Je to oáza času, kdy svět byl ještě v pořádku.

Komfortní návrat v čase

Citlivě rekonstruovaná hrázděná budova jako by měla ve štítě neviditelným písmem napsáno – Místo vlídnosti, klidu a skutečného odpočinku. Vejít dovnitř je jako vejít Jinam. Kamenné zdi, nábytek z doby, kdy se ještě dělal ze dřeva, poctivé podlahy – a předměty z dob, kdy lidé ještě žili v souladu s přírodou i se sebou samými. Stačí projít dveřmi, a vrátím se ke kořenům. Pokoje pojmenované po členech rodiny otce zdejšího turismu Edmunda Clary-Aldringena jsou pohodlné, ale smysluplně, prostě, bez okázalostí. Útulna s krbem nabízí možnost posedět pospolu a úplně obyčejně si povídat. Ráno mě tu vždycky čeká úchvatná snídaně z darů dvora, okolní přírody i regionálních farmářů, tedy z toho, co si jinde nekoupím. Manželé Rozkošovi (jinak se ani jmenovat nemohou) jsou vlídní, ale zase tak úplně obyčejně a prostě. Nadto vytápějí dům tepelným čerpadlem, třídí odpad, zbytky pečiva suší pro koně, kteří se tu pasou a člověk se na nich i projet může, vaječné skořápky vracejí na dvorek slepicím, jež za odměnu nesou zdravá vejce, zbytky z kuchyně ukládají na kompost. A vy po pár minutách víte, že to dělají z jediného důvodu – prostě to tak cítí.

Víte, že...

*... všechno, co nevíte, najdete na **www.ruzova-novysvet.cz** nebo na facebooku Usedlost Nový Svět?*

Po túře do kádě

Zahrada, podobně jako dům sám, svádí k blahodárnému lenošení – altánek s grilem, ohniště, týpí, dětský koutek, trampolína, dokonce stromový domeček, rybníček s lávkou vedoucí na ostrůvek, ovocné stromy div ne zapomenutých odrůd – aronie, mišpule, kdoule... V zimě v létě tu můžete zažít koupel pod širým nebem ve finské kádi Hot tub anebo si objednat masáž. Rozkošovi vědí, kam vás poslat, máte-li přece jen chuť poznávat okolí. Vědí o místech, kde nebudete chodit ve čtyřstupu – třeba **Arnoltické stěny**, údolí **Suché Kamenice**, vyhlídka **Belvedér**... Ovšem na **Pravčickou** i k **Dolskému mlýnu** je to odtud taky kousek. Růžová navíc nabízí třeba **mýdlárnu Rubens** (a další – **Castanea** – je hned vedle v **Janově**), půvabnou vyhlídkovou věž **Růženka, Indiánskou vesničku**, navíc se pár set metrů odtud rekonstruuje koupaliště... Já tu ale obvykle holduji nicnedělání, protože pro mě je to usedlost zaslíbená.

PO ČERTECH NÁVYKOVÁ PEKÁRNA

Voňavé pečivo nosí pekaři rovnou z pece

Bývaly doby, kdy kolem kdejaké okresky fungovaly kultovní hospody, kde bylo vlastně vyloučené se nezastavit. Nějak vymizely. Na tenhle fenomén dokonale navázala **Pekárna Martin** v **České Kamenici**. Kdykoli jedu kolem, lhostejno, mám-li hlad, zastavím se tu. Je to malé zjevení – perfektně fungující podnik s **neuvěřitelnou šíří sortimentu,** a ještě jakého! A to se další **Pekárna Martin** otevírá v **Děčíně**!

Začalo to **řemeslnou pekárnou** s výborným chlebem, velmi poctivými rohlíky a senzačními sladkými koláči, buchtami, koblihami... Hned naproti pekařskému pultu se objevil **pult uzenářský** s velmi neběžnou nabídkou uzenin, klobás, ale také nakládané zeleniny i hotových sendvičů. Člověk nevěděl, má-li si dát něco **typicky českého** nebo nějakou lahůdku ze **Španělska** či **Maďarska**, na kteréžto dvě země se tu specializují. K tomu chladák s báječnými limonádami Zon, na které jinde v regionu nenatrefíte. Pak se v zadním traktu domu objevilo **bistro** a s ním přišla i nabídka polotovarů, které mají až neskutečný úspěch – od knedlíků přes polévky po řízky, všechno vlastní provenience, mléčné výrobky z farmy v Bynovci, zrnková káva z Březin, ale také třeba zmrzlina z Mallorky! Peče se tu 24 hodin denně, takže když se **ráno v šest otevře**, dostanete tu to nejčerstvější možné pečivo a hned se můžete – až do desáté hodiny při výběru ze tří snídaňových menu – nasnídat. Během dne tu vaří – zase všechno sami – a opět nejde o žádnou kuchyni z leknutí, tady si pochutnáte. K objektu přiléhá **zahrádka**, která je v letních měsících ověšená lidmi jako girlandami.

Chlebová kultura

Zvláštní – někde nefunguje nic, tady všechno. Můžete tu přibrzdit, zaparkovat, vyběhnout si nakoupit a zase pádit dál, ale můžete si i sednout, v klidu se najíst a odpočinout si, dát si dobrou kávu. V nově otevřené **děčínské Pekárně Martin** nabízejí totéž a navíc mají v sortimentu i **čerstvou zeleninu** a **ovoce,** a dokonce i **čerstvé maso**. Co za tím je? Samozřejmě nápad a filozofie. Majitelé mají jednoduchý filtr – co jim nechutná, nepustí do prodeje. Žádný alibismus „trhu a poptávky" jako mnohde jinde. Základem je a zůstane pekárna. Nikde jinde na světě není tak rozvinutá **chlebová kultura** jako v Česku, ještě snad v části Německa. A tak tu Češi i Němci staví jako zjednaní a odnášejí si voňavé, poctivé a opravdu vynikající slané i sladké pečené dobroty. K tomu se chystá i **výroba uzenin** podle vlastních receptur. Koupíte tu dobrou **zrnkovou kávu**..., já vlastně ani nevím, co se tu koupit nedá. Dejte na mě a – až pojedete okolo – zastavte se. Pekárna Martin vás chytne – a nepustí.

Víte, že...

*... celý sortiment i denní menu najdete na **www.pekarnamartin.com**?*

Výběr uzenin je opravdu překvapivý

Datlový dort z Vlčí Hory
(foto Zuzana Nohavicová)

KRÁLOVSTVÍ BYLIN A VŮNÍ

Ve **Vlčí Hoře** u **Krásné Lípy**, v místě s nádhernými rozhledy na **hřebeny Lužických hor**, je pár domů, které voní. Sídlí tu výroba české certifikované přírodní a bio kosmetiky **Nobilis Tilia**. Budovy, ve kterých vzniká voňavá a zdravá krása, doplňuje bývalá škola, dnes komfortní **Návštěvnické centrum,** a především rozsáhlá přírodní **zahrada** vybudovaná na zásadách **permakultur a biodynamiky**. Až tudy pojedete, zastavte se vdechnout krásu.

Do výrobních prostor se samozřejmě nedostanete, tam platí úzkostlivé hygienické předpisy, ale malebná **budova staré školy** vás pohltí do svých otevřených dveří a vtáhne do **firemní prodejny**, ve které můžete čichat, testovat, ptát se, zkoušet, dokonce si nechat namíchat **svůj vlastní parfém** podle momentální nálady. Hned vedle je vlídná **Bylinková čajovna** plná světla a pastelových valérů, kde se dá příjemně posedět, ochutnat některou ze zdejších **čajových směsí** anebo usednout na **předzahrádku** a vnímat vlídné šumění větru. **Nobilis Tilia** je velmi úspěšnou firmou a jako taková samozřejmě inovuje a expanduje. Areál postupně mění své dispozice i tvář – přibývají nové skladovací i výrobní haly, provoz se modernizuje. Ale žádný strach, modernizace tady má své jasné hranice – **tradiční ruční práce** odtud nikdy nezmizí. Změny se dotýkají i zahrady. Ta se v první řadě rozšířila, takže oblíbená **bylinková zahrádka** bude na větší ploše. Je tu i nový **informační systém**, který vás provede zahradou a přiblíží základní principy **permakultury a biodynamiky**. V plánu je i výstavba sušárny bylin, ve které se budou míchat směsi pro Bylinkovou čajovnu.

Budova Návštěvnického centra
ve Vlčí Hoře

Nechte se hýčkat

Hned za Návštěvnickým centrem zase vznikl **relaxační a vzdělávací kout** s altánem a květinovou mandalou **Matky země a života,** který bude brzy doplněn o přírodní **hrací koutek pro děti**. Až sem přijedete, budete si moci dopřát i zcela novou službu. Nedejte se odradit jejím názvem – odborné poradenství k nákupu. Jde totiž o devadesátiminutovou **relaxaci**, při které kosmetička zhodnotí **stav vaší pleti**, doporučí produkty, které jsou pro vás nejvhodnější, a prakticky ukáže, **jak o sebe pečovat**. Termín se dá domluvit i na víkend, což je dobrá zpráva pro všechny, kteří tudy jen projíždějí. **Nobilis Tilia** je klidné a voňavé místo v magické krajině. Chcete-li radu, zastavte se tu, kdykoli pojedete kolem – já to tak dělám a vytvořil jsem si na zdejší koncentrovaný klid a pohodu návyk. Posedím v čajovně, projdu se zahradou, očichám novinky a nakoupím dárky, nasaju pozitivní energii a plnou náruč úsměvů a je mi fajn. Vážně – zkuste si to sami a uvidíte.

Nechte se hýčkat ve Studiu poradenství
i o víkendu

JAK SE BOURAJÍ PLOTY

Ruku na srdce – dokázali byste to?

Tohle povídání bude o lidskosti. Bude o **Integrovaném centru pro osoby se zdravotním postižením Horní Poustevna**, které už ze Zážitků důvěrně znáte. Zavedl jsem vás už do jejich úžasných **Dílen u Markétky** v **Horní Poustevně** i ve **Šluknově**, obdivovali jste se mnou výrobky mentálně postižených lidí, pozval jsem vás mezi ně. Jenomže výrobky, které si můžete koupit při nejrůznějších příležitostech po celém regionu a jež mají takový úspěch, že je tu nestačí vyrábět, jsou jen viditelným vrcholem ledovce každodenního života.

Kdo je jiný, musí z očí. To bylo nepsané pravidlo totality. Obraz života v socialistické společnosti musel být za každou cenu dokonalý, nic ho nesmělo pošpinit, především ne realita a pravda. A tak ti, kdo se narodili se zdravotním a především mentálním postižením, byli internováni. Uzavřeni za zdi ústavů, které režim navíc ještě budoval co nejdále od velkých měst, nejlépe někde v lesích, kde lišky dávají dobrou noc. Vyhnat, zavřít, oddělit od společnosti „normálních“ lidí. Takové lidi my v naší společnosti prostě nemáme… Huh. Člověku jde mráz po zádech. Zdi a ploty. Vystavět je není problém, ale jak těžko se bourají. Zejména když nejde o zdi a ploty fyzické, ale o bariéry v myslích lidí. Tak nějak jsme si zvykli odvracet pohled, podlehnout vlastní nejistotě z jinakosti. Jak se postavit k člověku, který je mentálně někde jinde než my, jehož projevy jsou extrémní a měnící se každou chvíli – z hurónského smíchu do hořkého pláče, z bujaré veselosti do bezedné melancholie? Jak v sobě zbourat plot rozpaků a neschopnosti pokusit se mluvit jejich jazykem? Stačí překonat ostych a bezradnost a jít mezi ně. Zkusit si s nimi třeba tkát nebo skládat papír, promluvit, poslouchat. To všechno je možné třeba na **letních otevřených dílnách**. Možná tomu teď nevěříte, ale obohatí vás to možná víc než je.

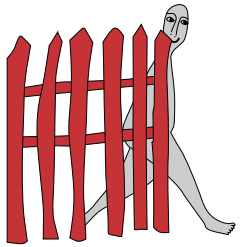

Součást života regionu

A jak je to s ploty dnes? Jak žijí tihle lidé dnes v **Horní Poustevně**, ve **Šluknově** a **Vilémově**? Budete se divit – úplně normálně. Integrované centrum totiž není žádný ústav uprostřed lesa. Jeho klienti žijí co nejběžnějším možným způsobem, mají pro to maximální možnou podporu. Bydlí v bytech, chodí nakupovat, jezdí na výlety, pracují v sociálně terapeutických dílnách, mají denní režim stejný jako většina lidí – chodí do školy nebo do práce, těší se na víkend, slaví narozeniny a svátky, plánují si dovolenou… A především, jsou, stejně jako ti, kteří se o ně starají, patrioti. Milují místo, kde žijí, a cítí s ním sounáležitost. Jsou toho schopni možná daleko intenzivněji než mnohý z nás, „normálních“. A ještě jedna dobrá zpráva – okolí je přijalo. Tak třeba se lidé jednou opravdu naučí vnímat jinakost jako něco, co nás neohrožuje, ale obohacuje. A ploty spadnou všude.

Víte, že…

*… se s klienty centra můžete setkat na trzích po regionu, ale také na letních otevřených dílnách, anebo prostě přijít do šluknovské vily nebo do sídla centra v **Horní Poustevně** a být na chvíli součástí některé z dílen? A víte, že se o všech akcích i o běžném životě centra všechno dozvíte na **www.ichp.cz**?*

Škála výrobků je velmi široká

Školní rybník v Rybništi

AŤ PŮJDETE KAMKOLI, UŽASNETE

Na dně vypuštěného rybníka byla kdysi založena obec, která pak dosti logicky dostala jméno **Rybniště**. Vydat se sem je potěšením zasvěceného labužníka, nepotkáte tu davy turistů, ale nabídka cest, které vycházejí právě z Rybniště, je opulentní a velmi atraktivní. Jsme totiž na samé hranici Lužických hor a máme na výběr ze čtyř světových stran. A každý z těch výletů je malý klenot.

Začněme cestou na jih, po červené a později žluté, a vystoupejme na **Malý Stožec**, velmi málo navštěvovaný vrch s nádherným panoramatickým výhledem. V polovině 19. století sem nechala knížecí rodina Kinských upravit jezdeckou cestu, dnes je sem třeba odbočit ze značené cesty a vyšplhat na vrchol obklopený **suťovými poli**. Ta námaha ale stojí za to. Nejen že se tady občas prohání **stádo kamzíků**, ale pohled do krajiny je přece největší odměnou těm, kteří zlézají vrcholy. Pod vrcholem, přístupná, ale skrytá, zeje do masivu malá **jeskyně Komora**, někdejší útočiště loupežníka a poberty Fridolína Raucha.

Zimní Jedlová z Malého Stožce

Víte, že...

... v zimě vás Rybniště nadchne třemi okruhy s perfektně upravenými stopami pro běžky? Mají od 1 do 3,5 km. Od dubna do listopadu si pak můžete – po zakoupení povolenky – zarybařit na obecním Školním rybníku.

Ke Dračí skále i pod Hrbolec

Na sever, vedeni červenou, vyšlápneme na **Široký vrch**, kterému se zhusta říkává i **Karlova výšina**. Jsou tu krásné vyhlídky – první na panorama Lužických hor a druhá na Českosaské Švýcarsko, u cesty nabízí duchovní útěchu Farská kaple a chladivé osvěžení nedaleký **Farský pramen**, k nebi ční několik zajímavých znělcových skalních útvarů, například členitá **Dračí skála**. Je tu klid, málokdy tu potkáte turistu, a přitom výhledy i cesta samotná jsou vážně lahůdkou. Směr západní nás po modré vede až ke křižovatce s cyklostezkou. Po té si odskočíme k dalšímu démonickému skalisku zvanému **Hrbolec**, uhasíme žízeň ve **studánce Blažena**, a zase už po modré sejdeme splývavou loukou do **Chřibské**. Ten, kdo se vydá na východ, dojde kolem **Školního rybníka** až k **Velkému rybníku**, který dělá čest svému jménu, neboť je největší v regionu. Přírodní rezervace s velmi četnou ptačí populací je oázou klidu a splynutí s krajinou. No, a až to všechno obejdeme, projdeme se i obcí, která důsledně pečuje o **drobné sakrální památky**, najdeme tu malebné **podstávkové domy** i zajímavý secesní **kostel sv. Josefa**, který v roce 1911 vystavěl varnsdorfský stavitel **Anton Möller** (v rodném městě navrhl a postavil zámeček Hrádek, městská jatka i kostel „bez věže“).

Boží muka před kostelem

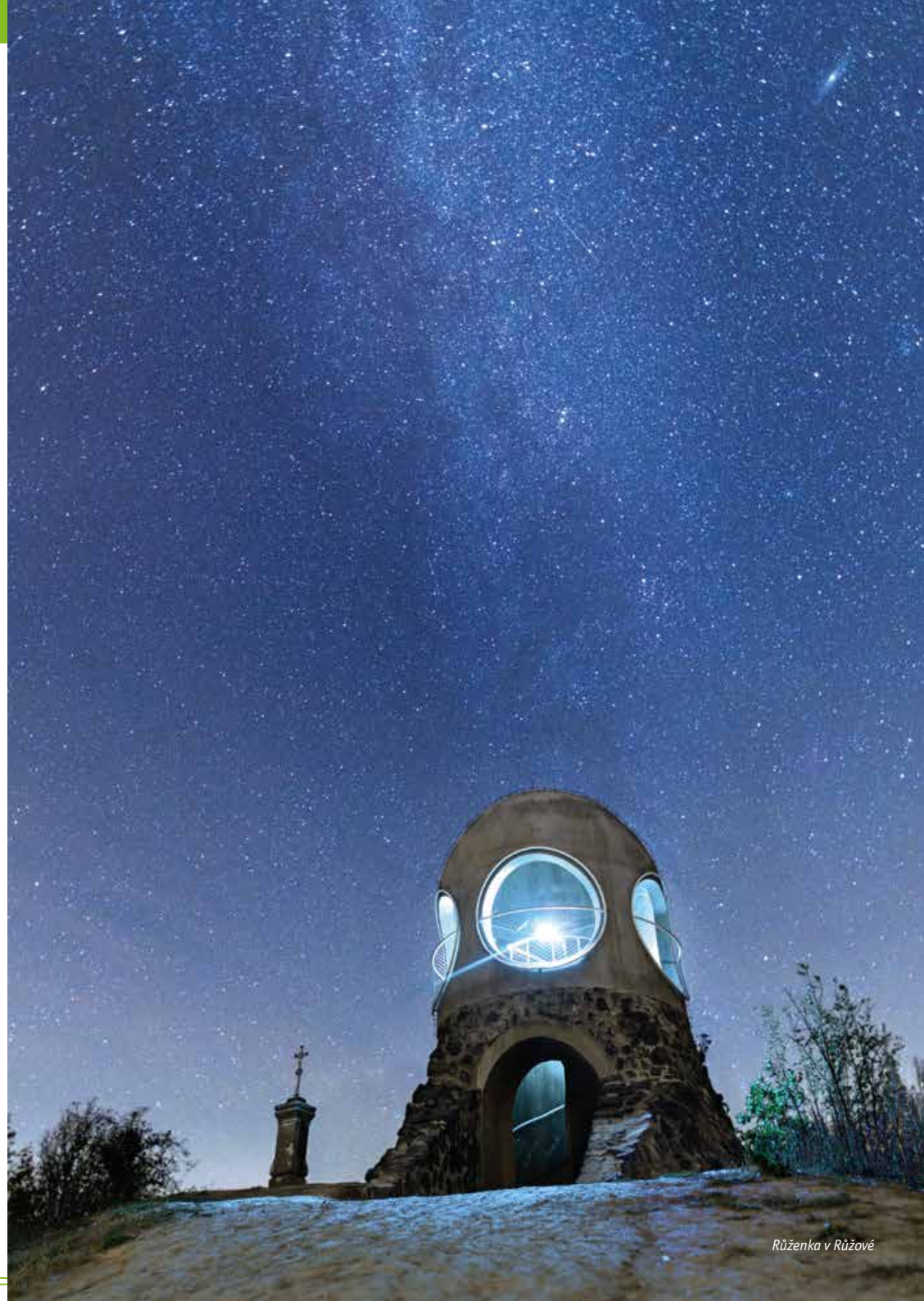

Růženka v Růžové

Stolpen
Helmsdorf
Langenwolmsdorf
Rückersdorf
Berthelsdorf
Oppach
Kleinwelka
Taubenheim
Neusalza-spremberg
Sohland
Šluknov-Rožany/ Sohland
Severní
Lobendava
Polenz
Stürz
Cunnersdorf
Neustadt
Lipová
U28
Šluknov
Friedersdorf
Kottmar
Ebersbach
Wald
Království
Velký Šenov
Dolní Poustevna
Vilémov
Jiříkov
Hohnstein
Dolní Poustevna/ Sebnitz
Sebnitz
Hrazený 608 m
Mikulášovice
Neugersdorf
Jiříkov/ Neugersdorf
Národní park Saské Švýcarsko
Stadt Wehlen
Bastei
Kurort Rathen
Rumburk
Leutersdorf
Rumburk/ Neugersdorf
Oybin 10 km
Mikulášovice/ Hinterhermsdorf
Brtníky
Staré Křečany
Rumburk/ Seifhennersdorf
Pirna Weesenstein
Elbe
Vlčí Hora
Seifhen-nersdorf
Bad Schandau
Königstein
Kirnitzsch
Hinterhermsdorf
Zadní Doubice/ Hinterhermsdorf
Křinice
Sněžná
Kyjov
Krásná Lípa
Varnsdorf
Varnsdorf/ Seifhennersdorf
Zeughaus
Zadní Jetřichovice/ Hinterhermsdorf-Rabensteine
Reinhardtsdorf-Schöna
Hřensko/ Schmilka
Doubice
Horní Podluží
Mezní Louka
Národní park České Švýcarsko
Rybniště
Jiřetín pod Jedlovou
Dolní Podluží
Bielatal
Hřensko
Kamenice
Mezná
Janov
Labská Stráň
Vysoká Lípa
Rynartice
Chřibská
Jedlová 774 m
Jetřichovice
Luž
Pěnkavčí vrch 792 m
793 m
Růžová
Arnoltice
Studený
Růžovský vrch 619 m
Studenec 737 m
Labe
Bynovec
Srbská Kamenice
Kunratice
Maxičky
Kámen
Janská
Kytlice
Ostrov
Vysoký (Děčínský) Sněžník 723 m
Děčín
Ludvíkovice
Česká Kamenice
Prysk
Svor
Huntířov
Polevsko
Klíč 759 m
Tisá
Veselé
Markvartice
Kamenický Šenov
Cvikov
Dobrná
Nový Oldřichov
Dresden
D8
Horní Habartice
Okrouhlá
Nový Bor
Radvanec
Libouchec
Jílové
Dolní Habartice
Ústí nad Labem 20 km
Benešov nad Ploučnicí
Ploučnice
Malá Veleň
Františkov nad Ploučnicí
Velká Bukovina
Slunečná
Skalice
Chotovice
Sloup v Čechách
Lindava
Volfartice
Malšovice

Zima v Českém Švýcarsku

Obecně prospěšná společnost České Švýcarsko
Křinické nám. 1161/10, 407 46 Krásná Lípa
Telefon: +420 775 552 789
E-mail: informace@ceskesvycarsko.cz
www.ceskesvycarsko.cz

Vydavatel: České Švýcarsko, o. p. s., Krásná Lípa 2019
Autor textů: Rostislav Křivánek
Fotografie: M. Rak, V. Sojka, P. J. Juračka, J. Polák, J. Kolář, Z. Patzelt, J. Laštůvka, R. Křivánek, K. Mágrová, J. Stejskal, M. Baťha, K. Svobodová a archiv Českého Švýcarska o. p. s.
Grafické zpracování a tisk: NOESIS s.r.o.
Neprodejné

ISBN: 978-80-87248-51-5

Zakladatelé obecně prospěšné společnosti České Švýcarsko:

KrásnáLípa
CENTRUM ČESKÉHO ŠVÝCARSKA

NÁRODNÍ PARK ČESKÉ ŠVÝCARSKO
CHKO LABSKÉ PÍSKOVCE

TILIA
ČSOP KRÁSNÁ LÍPA

Brána do Čech
Krásu hledejte doma